

## **Wielkopolski rynek pracy wczoraj i dziś**



## Spis treści

I. Wprowadzenie .....	5
II. Instytucje rynku pracy w Wielkopolsce .....	7
Publiczne służby zatrudnienia .....	8
Ochotnicze Hufce Pracy .....	10
Agencje Zatrudnienia .....	11
Instytucje szkoleniowe .....	11
Instytucje dialogu społecznego .....	12
Partnerzy działający na rynku pracy .....	13
III. Zatrudnienie w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu w latach 1993-2009 .....	15
IV. Poradnictwo zawodowe .....	18
V. Pośrednictwo pracy .....	21
VI. Działania podejmowane przez wielkopolskie publiczne służby zatrudnienia na rzecz regionalnego rynku pracy .....	24
Aktywizacja bezrobotnych finansowana ze środków Funduszu Pracy .....	24
Programy i projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego .....	27
VII. Bezrobocie rejestrowane w województwie wielkopolskim. Tendencje zmian w latach 1999-2009 .....	30
Absolwenci na wielkopolskim rynku pracy .....	30
Zwolnienia grupowe i oferty pracy .....	31
Migracje zarobkowe .....	33
Wielkość bezrobocia rejestrowanego w Wielkopolsce .....	34
Bezrobotni według wybranych kategorii, wykształcenia, wieku, czasu pozostawania bez pracy .....	37
Płynność rynku .....	40
VIII. Podsumowanie .....	42



# I. Wprowadzenie

Bezrobocie jest problemem złożonym, wymagającym dogłębnej i wielowymiarowej analizy, należy zatem sięgnąć do jego początków oraz zaznaczyć jego regionalny charakter, gdyż nie tylko w skali kraju, ale również na poziomie regionu, występować mogą znaczne różnice w rozmiarze i strukturze bezrobocia.

Stanowi ono problem zarówno w wymiarze ekonomicznym – gdyż pociąga za sobą konieczność ponoszenia przez państwo ogromnych wydatków na zabezpieczenia socjalne; społecznym – gdyż skutki bezrobocia stają się niezwykle dotkliwą kwestią społeczną oraz w wymiarze indywidualnym, bowiem jego skutki są problemem psychologicznym.

Opracowanie to ma na celu ukazanie jak zmieniały się publiczne służby zatrudnienia od momentu ich powstania po czasy dzisiejsze oraz jak kształtowało się bezrobocie w województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 1999-2009<sup>1</sup>.

Analizą bezrobocia, zarówno na świecie, jak i w Polsce, zaczęto zajmować się od II połowy XIX w., wraz z powstaniem i rozwojem przemysłu oraz związanym z tym wprowadzaniem pierwszych regulacji dotyczących praw pracowniczych i pojęcia utraty pracy.

Zjawisko bezrobocia w Polsce na dużą skalę wystąpiło po odzyskaniu niepodległości po I wojnie światowej. Działania wojenne przyczyniły się do zaistnienia bezrobocia w dwóch wymiarach: demograficznym i ekonomicznym. W wymiarze demograficznym, tuż po wojnie nastąpił wysoki przyrost naturalny, istotne zmiany w dynamice i strukturze ludności. W wymiarze ekonomicznym, doszło do znacznego ubytku miejsc pracy oraz wyczerpania kapitału niezbędnego do finansowania inwestycji, które generowałyby wzrost gospodarczy i przyczyniały się do wzrostu popytu na pracę. Największy wzrost bezrobocia w Polsce, podobnie jak na świecie, miał miejsce w czasie wielkiego kryzysu gospodarczego w latach 1929-1935, a pierwsze informacje na jego temat dostarczył powszechny spis ludności z 1931 roku, według którego liczba bezrobotnych robotników w tym okresie wynosiła 603,4 tys., a pracowników umysłowych 78 tys<sup>2</sup>.

W okresie II wojny światowej, polska gospodarka poniosła dotkliwe straty, co także pozbawiło pracy wiele osób. Po wojnie, założenia ustrojowe wymagały zlikwidowania bezrobocia. Państwo realizowało więc politykę pełnego zatrudnienia także poprzez nadmierne tworzenie miejsc pracy. Ustrój socjalistyczny gwarantował pracę każdemu, kosztem przerostu

---

<sup>1</sup> Analiza statystyczna dotyczy ostatnich 10 lat, bowiem przez taki okres Wielkopolska jest w nowym kształcie administracyjnym, którego nie można porównać z pięcioma województwami z lat 1989-1999.

<sup>2</sup> K. Mlonek, *Bezrobocie w Polsce w XX wieku w świetle badań*, Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 1999.

zatrudnienia. Można zatem mówić o występowaniu wówczas zjawiska bezrobocia ukrytego, nie notowanego w statystykach, które przejawiało się tym, że zwiększanie liczby pracowników nie miało związku z wielkością produkcji.

Wraz z początkiem lat 90-tych i zachodzącymi wówczas przemianami ustrojowymi, bezrobocie okazało się nowym problemem społecznym, którego rozmiary były zaskoczeniem zarówno dla społeczeństwa, jak i władz państwowych. Według danych GUS, pierwszy pomiar stopy bezrobocia w styczniu 1990 roku wyniósł 0,3%. Nastąpił jednak gwałtowny jej wzrost i pod koniec tego roku stopa wynosiła 6,5%, a w grudniu 1991 roku wskaźnik osiągnął 12,2%<sup>3</sup>. Po raz pierwszy wystąpiło zjawisko bezrobocia rejestrowanego.

Rolą każdego państwa jest przeciwdziałanie bezrobociu, zahamowanie jego dalszego wzrostu, a także dążenie do obniżenia negatywnych skutków spowodowanych tym zjawiskiem. W tym celu powołane zostały służby zatrudnienia<sup>4</sup>, świadczące nieodpłatne usługi m.in. pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe i szkolenia. W krajach członkowskich na zlecenie Międzynarodowej Organizacji Pracy służby te tworzone były od roku 1919. Obecny ich kształt, zarówno na świecie, jak i w Polsce, jest wynikiem stopniowego rozwoju na przestrzeni lat oraz wprowadzanych w odpowiedzi na ciągle zmieniający się rynek pracy, wielu rozwiązań prawnych.



Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego

---

<sup>3</sup> Główny Urząd Statystyczny, Stopa bezrobocia w latach 1990-2009, [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

<sup>4</sup> S. Ricca, *Publiczne służby zatrudnienia, Krajowy Urząd Pracy*, Warszawa 1995, str. 9-11; 23-24; 65-66.

## II. Instytucje rynku pracy w Wielkopolsce

Rzeczpospolita Polska, jako jedno z pierwszych państw w Europie, powołała państwową służbę zatrudnienia dekretem podpisanym w dniu 27 stycznia 1919 r. przez Naczelnika Państwa na wniosek Premiera RP. Był to pierwszy dokument stanowiący o tworzeniu państwowych urzędów pośrednictwa pracy, których celem była pomoc osobom bezrobotnym w znalezieniu zatrudnienia.

Po II wojnie światowej struktura organizacyjna oraz zadania służb zatrudnienia ulegały wielu zmianom aż do roku 1989, kiedy to został wprowadzony nowoczesny ustrój służb zatrudnienia i na mocy ustawy o zatrudnieniu z dnia 29 grudnia 1989 r. utworzono wojewódzkie i rejonowe biura pracy.

W roku 1991 powołano nadzorowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Krajowy Urząd Pracy oraz 49 wojewódzkich urzędów pracy, które koordynowały pracę 358 rejonowych urzędów pracy. W tym samym roku, podobnie jak w pozostałych województwach Polski, rozpoczął swoją działalność Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, który koordynował pracę dziewięciu rejonowych urzędów pracy, działających na terenie ówczesnego województwa poznańskiego.

Wraz z reformą administracyjną wprowadzoną Ustawą z dnia 13 października 1998, z dniem 1 stycznia 1999 roku nastąpiły kolejne, bardzo znaczące zmiany w funkcjonowaniu służb zatrudnienia, niosące ze sobą stopniowe ich przekazywanie jednostkom samorządowym<sup>5</sup>. Utworzono województwo wielkopolskie, które powstało w wyniku połączenia województw: kaliskiego, konińskiego, leszczyńskiego, pilskiego i poznańskiego. W związku z tym, w struktury Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu zostały włączone cztery oddziały zamiejscowe (wojewódzkie urzędy pracy z byłych województw), natomiast na poziomie lokalnym funkcjonowało 31 rejonowych urzędów pracy.

W 2000 roku, w wyniku kolejnego etapu reform, urzędy pracy stały się częścią administracji samorządowej. Z dniem 1 stycznia 2000 roku, wojewódzkie urzędy pracy weszły w skład urzędów marszałkowskich, a powiatowe urzędy pracy stały się częścią powiatowej administracji zespolonej. Natomiast z dniem 6 maja 2000 roku, wojewódzkie urzędy pracy zostały przekształcone w urzędy będące wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi samorządu województwa<sup>6</sup>.

---

<sup>5</sup> Ustawa z dnia 13.10.1998 r., *Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną* (Dz.U.Nr 133, poz. 872 z późn. zm.).

<sup>6</sup> Krajowy Urząd Pracy, *Biuletyn Informacyjny nr 1 (40)*, Warszawa 2000, s. 47.

„W celu zapobiegania bezrobociu i łagodzenia skutków trudnej sytuacji życiowej zbiorowości bezrobotnych, różnorodnej pod względem cech osobistych, przyczyn pozostawania bez pracy, warunków bytowych i postaw wobec dramatu życiowego, jakim jest utrata pracy, od lat tworzy się i usprawnia rozwiązania prawne, instytucjonalne obejmujące walkę z bezrobociem. Ustawy regulujące sferę pracy i bezrobocia powstawały w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych: ustawa o zatrudnieniu (grudzień 1989), ustawa o zatrudnieniu i bezrobociu (październik 1991), ustawa o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (grudzień 1994)”<sup>7</sup> oraz ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (kwiecień 2004). Wszystkie wymienione powyżej ustawy były kilkakrotnie nowelizowane, wymieniona jako ostatnia obowiązuje do chwili obecnej.

Ustawa z 20 kwietnia 2004 roku po raz pierwszy zdefiniowała pojęcie instytucji rynku pracy. Realizują one zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Ich celem jest pełne i produktywne zatrudnienie, rozwój zasobów ludzkich, osiągnięcie wysokiej jakości pracy oraz wzmacnianie integracji i solidarności społecznej<sup>8</sup>.

Zgodnie z zapisami tej Ustawy, instytucje rynku pracy w Polsce tworzą: publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe oraz instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego.

## **Publiczne służby zatrudnienia**

Publiczne służby zatrudnienia tworzą organy zatrudnienia tj. minister właściwy do spraw pracy, wojewoda, marszałek województwa, starostowie, wraz z ich organami wykonawczymi tj. urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, urzędami wojewódzkimi, wojewódzkimi i powiatowymi urzędami pracy, które odpowiedzialne są za realizację zadań określonych w ustawie<sup>9</sup>.

Przyjęte na przestrzeni ostatnich lat rozwiązania legislacyjne i instytucjonalne, wprowadziły odrębność formalno – organizacyjną między organami samorządowymi i organami rządowymi. System organów zatrudnienia można scharakteryzować jako rządowo – samorządowy, którego istotną cechą jest decentralizacja dająca niezależność każdej jednostce organizacyjnej. Mimo, że ogólną politykę rynku pracy ustala się na szczeblu

---

<sup>7</sup> M. Danecka, *Bezrobocie i instytucje rynku pracy*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2005.

<sup>8</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), art. 1 ust. 1, 2.

<sup>9</sup> Ibidem, art.6.



krajowym to zarówno wojewódzkie, jak i powiatowe urzędy pracy mają możliwości uzupełniania jej, w taki sposób, aby zaspokoić lokalne potrzeby.

Zadaniem publicznych służb zatrudnienia jest prowadzenie działań w celu reintegracji pracowników na rynku pracy poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, planowanie rozwoju zawodowego, organizowanie szkoleń, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, prowadzenie klubów pracy, promocję i wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, współpracę z pracodawcami i partnerami rynku pracy<sup>10</sup>.

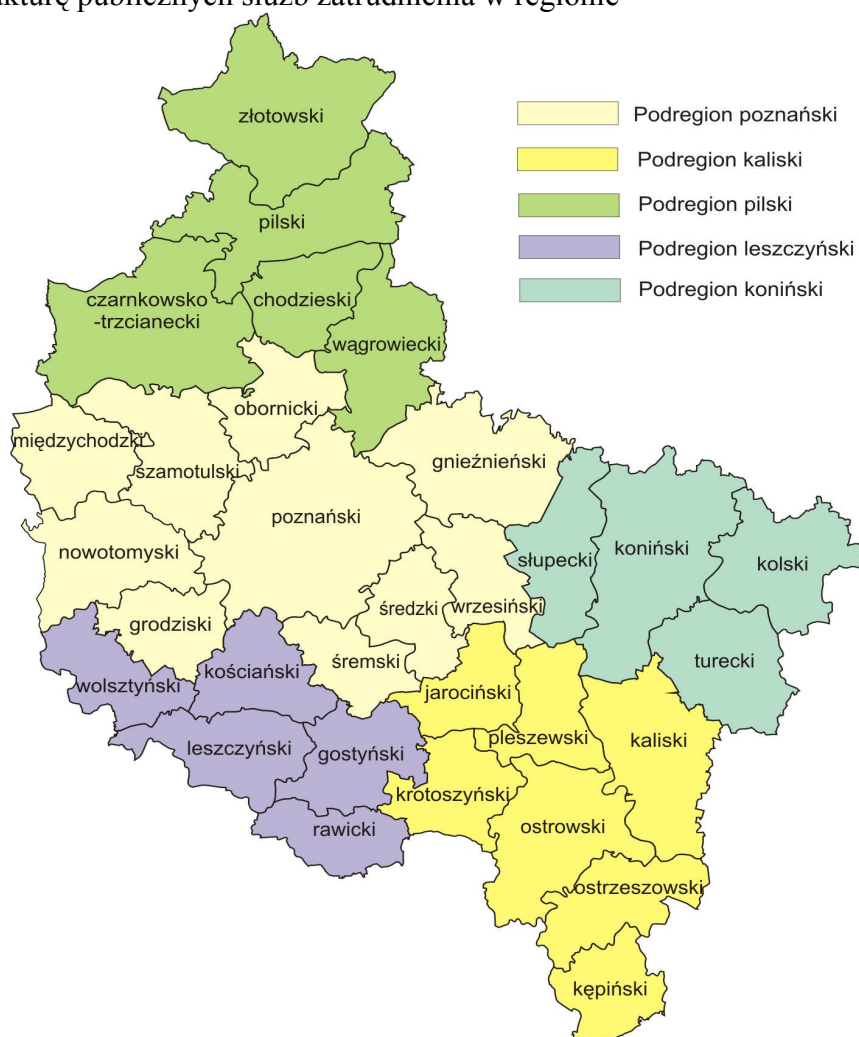
W skład wielkopolskich służb zatrudnienia wchodzi Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wraz z oddziałami zamiejscowymi w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile oraz 31 powiatowych urzędów pracy. Organem zatrudnienia na poziomie wojewódzkim jest Marszałek Województwa Wielkopolskiego, który odpowiada za określenie i koordynowanie wielkopolskiej polityki rynku i rozwoju zasobów ludzkich. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu jako jednostka organizacyjna samorządu województwa realizuje ustawowo przypisane temu samorządowi zadania w ww. zakresie.

Organem odpowiedzialnym za rozwiązywanie problemów rynku pracy na terenie powiatu jest Starosta Powiatu, w którego imieniu zadania wykonuje powiatowy urząd pracy.

---

<sup>10</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r., op.cit., art. 8, 9.

Mapa 1. Podział województwa wielkopolskiego na podregiony i powiaty obrazujący strukturę publicznych służb zatrudnienia w regionie



## Ochotnicze Hufce Pracy

System usług publicznych służb zatrudnienia w zakresie aktywizacji zawodowej uzupełniają Ochotnicze Hufce Pracy (OHP)<sup>11</sup>. Głównym celem ich działalności jest stwarzanie młodzieży zagrożonej marginalizacją i wykluczeniem społecznym warunków prawidłowego rozwoju społecznego i zawodowego, poprzez świadczenie podstawowych usług rynku pracy: pośrednictwo pracy, organizację szkoleń, poradnictwo zawodowe i informację zawodową. OHP zapewniają również swoim uczestnikom warunki do kontynuowania kształcenia ogólnego i zawodowego, podwyższania kwalifikacji ogólnych i zawodowych lub przekwalifikowania. Kompetencje OHP zostały rozszerzone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy o refundowanie pracodawcom

<sup>11</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r., op. cit., art. 12.

zatrudniającym pracowników młodocianym wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne.

Działania OHP na terenie Wielkopolski wspomagane są obecnie przez następujące jednostki organizacyjne:

- a) Centra Edukacji i Pracy Młodzieży (5), w ramach których działają Młodzieżowe Biura Pracy (6), Kluby Pracy (18) oraz Punkty Pośrednictwa Pracy (3),
- b) Mobilne Centra Informacji Zawodowej (5),
- c) Młodzieżowe Centra Kariery (7),
- d) Ośrodki Szkolenia i Wychowania (3),

które są wsparciem dla regionalnych i lokalnych instytucji związanych z rynkiem pracy.

## **Agencje Zatrudnienia**

Wsparciem dla działań podejmowanych na regionalnym rynku pracy są agencje zatrudnienia<sup>12</sup>, które funkcjonują od początku lat dziewięćdziesiątych. To niepubliczne jednostki organizacyjne, świadczące nieodpłatne usługi w zakresie pośrednictwa pracy, w tym pośrednictwa do pracy za granicą, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej.

Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, prowadzenie działalności w tych obszarach wymaga wpisu do rejestru agencji zatrudnienia. Od 1 listopada 2005 roku rejestr podmiotów działających jako agencje zatrudnienia na terenie Wielkopolski, w oparciu o upoważnienie Marszałka Województwa Wielkopolskiego, prowadzony jest przez WUP w Poznaniu.

Liczba podmiotów w Wielkopolsce, które posiadały wpis do rejestru agencji zatrudnienia (dane z końca każdego roku), w ostatnich latach kształtowała się następująco:

- 2006 rok – 234,
- 2007 rok – 311,
- 2008 rok – 368,
- 2009 rok – 272 podmioty<sup>13</sup>.

## **Instytucje szkoleniowe**

Instytucjami szkoleniowymi<sup>14</sup> są publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną. Są to instytucje o różnym statusie

---

<sup>12</sup> Ibidem, art. 18, 19.

<sup>13</sup> Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia, [www.kraz.praca.gov.pl](http://www.kraz.praca.gov.pl)

<sup>14</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r., op. cit., art. 20.

organizacyjno-prawnym, np. publiczne Centra Kształcenia Ustawicznego i Centra Kształcenia Praktycznego, niepubliczne szkoły lub placówki oraz podmioty prowadzące edukację pozaszkolną na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, szkoły wyższe, placówki naukowo-badawcze, stowarzyszenia zawodowe i branżowe, resorty (dla zawodów regulowanych) oraz przedsiębiorstwa.

Institucje, które ubiegają się o zlecenia na szkolenie osób bezrobotnych i poszukujących pracy finansowane ze środków publicznych, muszą posiadać wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych. Rejestr ten prowadzony jest przez wojewódzkie urzędy pracy od 2004 roku na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 października 2004r. w sprawie rejestru instytucji szkoleniowych (Dz.U. Nr 236, poz. 2365). Jego celem jest upowszechnianie oferty w zakresie edukacji pozaszkolnej, zarówno wśród urzędów pracy, jak i ich klientów. Ma on również sprzyjać przestrzeganiu wymogów racjonalności wydatkowania środków publicznych.

Liczba aktywnych instytucji szkoleniowych w Wielkopolsce na przestrzeni ostatnich lat, zmieniała się w sposób następujący (dane z końca każdego roku):

- 2005 rok – 130,
- 2006 rok – 510,
- 2007 rok – 574,
- 2008 rok – 670,
- 2009 rok – 728 instytucji szkoleniowych<sup>15</sup>.

## **Institucje dialogu społecznego**

Do instytucji rynku pracy należą także instytucje dialogu społecznego<sup>16</sup> tj. organizacje związków zawodowych, pracodawców i bezrobotnych, organizacje pozarządowe współpracujące z publicznymi służbami zatrudnienia i ochotniczymi hufcami pracy w zakresie realizacji zadań określonych ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz instytucje partnerstwa lokalnego, które realizują inicjatywy partnerów rynku pracy, tworzone na rzecz realizacji zadań określonych ustawą i wspierane przez organy samorządu terytorialnego.

Institucjonalne forum dialogu i partnerstwa społecznego w sprawach rynku pracy tworzą rady zatrudnienia<sup>17</sup>. Na szczeblu ogólnokrajowym jest to Naczelna Rada Zatrudnienia, pełniąca funkcję organu opiniotawczo-doradczego ministra właściwego do spraw pracy,

---

<sup>15</sup> Rejestr Instytucji Szkoleniowych, [www.ris.praca.gov.pl](http://www.ris.praca.gov.pl)

<sup>16</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r., op.cit., art. 24.

<sup>17</sup> Ibidem, art. 21, 22, 23.

w sprawach polityki rynku pracy. Podobną rolę, odpowiednio dla marszałków i starostów, odgrywają wojewódzkie rady zatrudnienia i powiatowe rady zatrudnienia. W konsultowaniu zagadnień dotyczących polityki zatrudnienia istotną rolę ma również Trójstronna Komisja ds. Społeczno-Gospodarczych.

## **Partnerzy działający na rynku pracy**

Do partnerów działających na rynku pracy zaliczane są między innymi Gminne Centra Informacji (GCI) i Akademickie Biura Karier (ABK).

### **Gminne Centra Informacji**

Celem działania Gminnych Centrów Informacji jest umożliwienie i ułatwienie lokalnym społecznościom dostępu do informacji i usług, przede wszystkim do usług teleinformatycznych. GCI są wyspecjalizowanymi placówkami wyposażonymi w stanowiska komputerowe, dysponującymi informacjami o ofertach pracy, wolontariacie, zawodach, szkołach i instytucjach szkolących, warunkach i procedurach uruchamiania działalności gospodarczej, a także informacjami z zakresu prawa pracy, praw i obowiązków osób bezrobotnych, integracji europejskiej, adresami urzędów pracy i innych organizacji świadczących pomoc uczestnikom rynku pracy.

Gminne Centra Informacji w Wielkopolsce zostały utworzone w ramach czterech edycji konkursu o grant resortu pracy:

- a) w ramach I edycji powstało 7 Centrów,
- b) w ramach II edycji powstało 45 Centrów,
- c) w ramach III edycji powstały 32 Centra,
- d) w ramach IV edycji powstało 8 Centrów, a 16 już istniejących otrzymało dofinansowanie na rozwój swojej działalności.

Ogółem w latach 2002-2005 w województwie wielkopolskim powstały 92 Gminne Centra Informacji, z czego według stanu na koniec grudnia 2009 roku funkcjonowało 39 z nich.

### **Akademickie Biura Karier**

Akademickie Biura Karier mają za zadanie pełnić funkcję łącznika między szkołą wyższą a rynkiem pracy i są jednostkami organizacyjnymi uczelni. Potrzeba ich powołania powstała w wyniku szybkich zmian ekonomicznych związanych z przejściem do gospodarki wolnorynkowej oraz ze względu na wzrastającą liczbę studentów a także z uwagi na fakt, że dyplom ukończenia wyższej uczelni nie gwarantował otrzymania satysfakcjonującej pracy.

Do zadań ABK należy przede wszystkim prowadzenie doradztwa zawodowego, szkoleń, gromadzenie i udostępnianie informacji o rynku pracy a także pośrednictwo pracy. Również pracodawcy mogą korzystać z bogatej bazy danych studentów i absolwentów zlecając selekcje pracowników na określone stanowiska lub też spotkać się bezpośrednio z osobami zainteresowanymi pracą na organizowanych przez Biura prezentacjach firm na uczelniach.

Akademickie Biura Karier w Polsce tworzone były w ramach realizowanego przez Rząd programu „Pierwsza Praca”. W ramach tego programu również Biura Karier w województwie wielkopolskim otrzymały środki na rozwój swojej działalności, w trzech edycjach konkursu:

- a) w 2003 roku, w ramach II edycji grant otrzymało 10 uczelni,
- b) w 2004 roku, w ramach III edycji grant otrzymało 8 uczelni,
- c) w 2005 roku w ramach IV edycji konkursu grant otrzymało 10 uczelni wyższych z Wielkopolski.

Obecnie na terenie Wielkopolski funkcjonuje 30 Biur Karier, z czego 23 podpisały umowy i porozumienia o współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Poznaniu.

### **III. Zatrudnienie w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu**

#### **w latach 1993-2009**

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu rozpoczął działalność w 1991 roku. Objął zasięgiem ówczesne województwo poznańskie. Urząd koordynował pracę dziewięciu rejonowych urzędów pracy (RUP) w: Poznaniu, Gnieźnie, Grodzisku Wlkp., Obornikach, Nowym Tomyślu, Szamotułach, Śremie, Środzie Wlkp. i Wrześni.

W latach 1993-1998 zatrudnienie w publicznych służbach zatrudnienia w Wielkopolsce przedstawiało się następująco:

- 1993 rok – 24 pracowników WUP w Poznaniu, 244 pracowników RUP z województwa poznańskiego,
- 1994 rok – 30 pracowników WUP w Poznaniu, 240 pracowników RUP,
- 1995 rok – 43 pracowników WUP w Poznaniu, 273 pracowników RUP,
- 1996 rok – 48 pracowników WUP w Poznaniu, 295 pracowników RUP,
- 1997 rok – 85 pracowników WUP w Poznaniu, 304 pracowników RUP,
- 1998 rok – 86 pracowników WUP w Poznaniu, 311 pracowników RUP.

Reforma administracyjna z lat 1998-99 nie tylko powołała do życia powiaty, ale także całkowicie zmieniła status województwa. Zmieniła się nie tylko jego nazwa, pozycja i zadania, ale przede wszystkim, dzięki zmniejszeniu liczby województw z 49 do 16, możliwe stało się ich postrzeganie jako regionów. Nowo powstałe duże województwa umożliwiły zarządzanie sprawami publicznymi w skali ponadlokalnej, regionalnej. Reforma miała również na celu przygotowanie struktur państwa do funkcjonowania w Unii Europejskiej, gdyż polityka regionalna, to jeden z najważniejszych obszarów działania Wspólnoty, a pomoc w postaci funduszy strukturalnych, w największym stopniu adresowana jest właśnie bezpośrednio do regionów. Wraz z przeprowadzeniem reformy administracyjnej, dokonano również znaczących zmian w funkcjonowaniu służb zatrudnienia. W związku z utworzeniem województwa wielkopolskiego, w struktury Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu włączono cztery Oddziały Zamiejscowe w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile. Wówczas zatrudnienie w Urzędzie w Poznaniu oraz jego czterech filiach wynosiło 200 osób.

W wyniku kolejnego etapu reform w 2000 roku, WUP w Poznaniu stał się wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną, a 31 powiatowych urzędów pracy weszło w skład powiatowej administracji zespolonej.

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku, wprowadzono nową usługę rynku pracy – międzynarodowe pośrednictwo w ramach sieci EURES. Zadanie to Samorząd Województwa Wielkopolskiego realizuje przy pomocy działających w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu doradców i asystentów EURES<sup>18</sup>.

Akcesja Polski w 2004 roku do Unii Europejskiej umożliwiła korzystanie ze środków finansowych Wspólnoty, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). W ramach EFS zaczęto realizować Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) oraz Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL). Na lata 2007-2013 zaplanowano natomiast realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), w województwie wielkopolskim instytucją odpowiedzialną za realizację na poziomie regionalnym (Instytucją Pośredniczącą) jest Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu.

Zmiany w publicznych służbach zatrudnienia w latach 2000-2009, związane z reformą administracji samorządowej oraz akcesją Polski do UE i wiążącym się z tym uruchomieniem usług międzynarodowego pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES oraz wprowadzeniem programów finansowanych ze środków unijnych wspierających rynek pracy i rozwój zasobów ludzkich w regionie, spowodowały również zmiany w strukturze zatrudnienia w publicznych służbach zatrudnienia. W omawianym okresie, w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu, liczba zatrudnionych w nim pracowników zmieniała się w sposób następujący:

- 2000 rok – 65 pracowników,
- 2001 rok – 77 pracowników,
- 2002 rok – 66 pracowników,
- 2003 rok – 77 pracowników,
- 2004 rok – 130 pracowników,
- 2005 rok – 136 pracowników, w tym 2 zatrudnionych w ramach sieci EURES oraz 49 pracowników ds. funduszy UE,
- 2006 rok – 145 pracowników, w tym 2 zatrudnionych w ramach sieci EURES oraz 59 pracowników ds. funduszy UE,
- 2007 rok – 242 pracowników, w tym 4 zatrudnionych w ramach sieci EURES oraz 146 pracowników ds. funduszy UE,
- 2008 rok – 248 pracowników, w tym 5 zatrudnionych w ramach sieci EURES oraz 149 pracowników ds. funduszy UE,

---

<sup>18</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r., op.cit., art. 99a.



- 2009 rok – 264 pracowników, w tym 6 zatrudnionych w ramach sieci EURES oraz 158 pracowników ds. funduszy UE.

## **IV. Poradnictwo zawodowe**

Poradnictwo zawodowe z informacją zawodową to jedna z podstawowych usług rynku pracy, którą służby zatrudnienia realizują od początku swojego istnienia. Dynamicznie zmieniający się w ciągu ostatnich dwudziestu lat rynek pracy spowodował wzrost potrzeb w zakresie posiadania wiedzy koniecznej w podejmowaniu decyzji związanych z przygotowaniem do podjęcia pracy, wyborem zawodu, ścieżki kształcenia i doskonalenia zawodowego. W praktyce poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa polega na:

- a) udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia,
- b) udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia, w tym badaniu zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
- c) kierowaniu na specjalistyczne badania umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i kierunku szkolenia,
- d) prowadzeniu porad grupowych,
- e) udzielaniu pomocy pracodawcom w doborze kandydatów do pracy i we wspieraniu rozwoju zawodowego pracowników.

Wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu poradnictwa zawodowego spowodował zmiany systemowe w sposobie świadczenia tych usług w urzędach pracy. Na mocy porozumienia pomiędzy Ministerstwem Pracy i Spraw Socjalnych Niemiec i Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1994 – 1998 powstały w Polsce pierwsze modelowe Centra Informacji Zawodowej.

Do roku 1999 w województwie wielkopolskim zadania z zakresu poradnictwa zawodowego związane z bezpośrednią obsługą osób bezrobotnych były realizowane tylko na poziomie lokalnym tj. w rejonowych urzędach pracy. Na poziomie regionalnym zharmonizowaniem tych zadań zajmował się koordynator ds. poradnictwa zawodowego zatrudniony w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu.

W 1999 roku utworzono w strukturach urzędów marszałkowskich, we wszystkich wojewódzkich urzędach pracy sieć wyspecjalizowanych placówek, tzw. centrów informacji i planowania kariery zawodowej. W wyniku tej decyzji, od 1999 roku w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu funkcjonuje 5 Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej: w Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu. Od momentu ich powstania,

poradnictwo zawodowe w publicznych służbach zatrudnienia województwa wielkopolskiego realizowane jest na dwóch poziomach: lokalnym – w powiatowych urzędach pracy i regionalnym – w 5 centrach informacji i planowania kariery zawodowej.

Zadaniem centrów jest wzbogacenie oferty doradczej zarówno dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, jak i pracujących, a także dla młodzieży powyżej 18 roku życia. Centra wspomagają powiatowe urzędy pracy poprzez świadczenie wyspecjalizowanych usług w zakresie planowania kariery zawodowej z wykorzystaniem metod psychologicznych – prowadzą poradnictwo indywidualne i grupowe oraz zajęcia aktywizacyjne, świadczą usługi doradcze dla pracodawców. Koordynują również usługi z zakresu poradnictwa zawodowego świadczone przez urzędy pracy w regionie a także prowadzą działalność szkoleniową. Działalność centrów obejmuje również wsparcie doradców zawodowych z powiatowych urzędów pracy w zdobywaniu nowej wiedzy i metod pracy z klientami.

Wraz z akcesją Polski do Unii Europejskiej, nastąpiły kolejne zmiany systemowe w zakresie świadczenia usług doradczych w regionie, wynikające przede wszystkim z faktu, że poradnictwo zawodowe świadczone przez cały okres życia człowieka jest podstawowym elementem strategii edukacyjnej, szkoleniowej i zatrudnieniowej państw Unii Europejskiej. Takie postrzeganie poradnictwa zawodowego przyczyniło się do wprowadzenia w roku 2007 dwóch rozporządzeń: *w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia przez publiczne służby zatrudnienia usług rynku pracy* oraz *w sprawie standardów usług rynku pracy*, które wpłynęły na wzrost liczby doradców zawodowych zatrudnionych w powiatowych urzędach pracy, co zwiększyło dostępność ich usług dla klientów. Obowiązujące standardy zagwarantowały wyrównanie poziomu świadczenia usług doradczych we wszystkich urzędach pracy.

W latach 2007-2009 liczba etatów doradców zawodowych w 31 powiatowych urzędach pracy na terenie województwa wielkopolskiego, zmieniała się w następujący sposób:

- 2007 rok – 51 etatów,
- 2008 rok – 105 etatów,
- 2009 rok – 117 etatów.

W roku 2009 nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy pozwoliła centrom informacji i planowania kariery zawodowej na skierowanie usług poradnictwa zawodowego do wszystkich zainteresowanych mieszkańców regionu, którzy ukończyli 18 rok życia.

Dzięki tym zmianom, z usług doradców zawodowych w wielkopolskich urzędach pracy w ostatnich latach rocznie korzysta kilkadziesiąt tysięcy osób. Doradcy zawodowi proponują im konsultacje indywidualne oraz spotkania grupowe, w trakcie których klienci nabywają i rozwijają umiejętności pozwalające wybierać optymalną dla nich ścieżkę edukacyjną, skutecznie poszukiwać pracy i utrzymywać zatrudnienie. Doradcy zawodowi prowadzą także różnorodne działania profilaktyczne i edukacyjne, skierowane do wybranych grup, mających duże trudności na rynku pracy (absolwenci, kobiety, długotrwale pozostający bez pracy, niepełnosprawni, osoby w starszym wieku). Uczestniczą w realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, które służą zwiększaniu aktywności zawodowej mieszkańców regionu. Aby zapewnić wysoki poziom usług w zakresie poradnictwa zawodowego, doradcy z wielkopolskich urzędów pracy, uczestniczą w szkoleniach, zdobywają uprawnienia zwiększające ich kompetencje zawodowe, zarówno w zakresie standaryzowanych metod diagnostycznych – testów i kwestionariuszy określających preferencje i zainteresowania zawodowe, jak i metod pracy grupowej, wypróbowanych i stosowanych również w innych państwach.

Wszystkie usługi doradcze oferowane klientom w urzędach pracy są bezpłatne, prowadzone zgodnie z zasadami dostępności, dobrowolności, poufności, swobody wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia oraz równości.

### **Centra Aktywizacji Zawodowej**

Centra aktywizacji zawodowej to wyspecjalizowane komórki organizacyjne powiatowych urzędów pracy, realizujące zadania w zakresie usług oraz instrumentów rynku pracy. Zatrudnieni w nich doradcy i pośrednicy zajmują się aktywizacją bezrobotnych, przede wszystkim poprzez kierowanie na odpowiednie aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu oraz poszukiwanie ofert pracy.

Utworzenie i działalność centrów reguluje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zgodnie z którą do dnia 31 grudnia 2010 r. centra aktywizacji zawodowej, na wniosek starosty zaopiniowany przez radę powiatu, są dofinansowane ze środków Funduszu Pracy pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy do wysokości 80% kosztów ich utworzenia, nie więcej niż 80-krotność przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w kwartale bezpośrednio poprzedzającym finansowanie tych kosztów.

W Wielkopolsce Centra Aktywizacji Zawodowej funkcjonują w 30 powiatowych urzędach pracy.

## **V. Pośrednictwo pracy**

### **Usługi krajowe**

Na przestrzeni 20 ostatnich lat, w dobie wielu zmian społeczno-gospodarczych jakie zaszły w Polsce i na świecie a które miały znaczący wpływ na sytuację na regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy, charakter i usługi pośrednictwa pracy realizowane przez publiczne służby zatrudnienia również podlegały przeobrażeniom. Poprzez odpowiednie ustawodawstwo, były one definiowane i dostosowywane do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy.

Pośrednictwo pracy realizowane było przez rejonowe urzędy pracy<sup>19</sup>. Polegało na udzielaniu osobom poszukującym pracy pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz zakładom pracy w znalezieniu odpowiednich pracowników. Było wykonywane nieodpłatnie według czterech zasad tj. dostępności, dobrowolności, równości i jawności.

W toku dokonywanych zmian, zakłady pracy przekazywały do rejonowego biura pracy informacje o wszystkich wolnych miejscach pracy oraz miejscach przygotowania zawodowego<sup>20</sup>. Jednocześnie definicję pośrednictwa pracy rozszerzono o osoby bezrobotne, którym pomagano w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia<sup>21</sup>.

Wejście Polski do Unii Europejskiej spowodowało dostosowanie przepisów do wymogów stawianych przez Wspólnotę, w wyniku czego pośrednictwo pracy, jako usługa realizowana przez urzędy pracy, polega na:

- a) udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- b) pozyskiwaniu ofert pracy,
- c) udzielaniu pracodawcom informacji o kandydatach do pracy, w związku ze zgłoszoną ofertą pracy,
- d) informowaniu bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy,
- e) inicjowaniu i organizowaniu kontaktów bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami,

---

<sup>19</sup> Ustawa z dnia 16 października 1991r. o zatrudnieniu i bezrobociu, art. 11<sup>1</sup>.

<sup>20</sup> Ibidem.

<sup>21</sup> Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, art. 12.1.

- f) współdziałaniu powiatowych urzędów pracy w zakresie wymiany informacji o możliwościach uzyskania zatrudnienia i szkolenia na terenie ich działania,
- g) informowaniu bezrobotnych o przysługujących im prawach i obowiązkach<sup>22</sup>.

Pośrednictwo pracy na terenie Polski lub pośrednictwo do pracy za granicą, prowadzą nieodpłatnie urzędy pracy na poziomie powiatowym i regionalnym, agencje pośrednictwa pracy i Ochotnicze Hufce Pracy.

Wprowadzone rozporządzeniami w 2007 roku, zmiany systemowe dotyczące prowadzenia przez publiczne służby zatrudnienia usług rynku pracy oraz dotyczące standardów tych usług, spowodowały wzrost liczby pośredników pracy zatrudnionych w 31 powiatowych urzędach pracy w Wielkopolsce. W latach 2007-2009, nastąpiły znaczące zmiany liczby etatów pośrednictwa pracy:

- 2007 rok – 164 etaty,
- 2008 rok – 243 etaty,
- 2009 rok – 260 etatów.

## **Usługi EURES**

W związku z wstąpieniem Polski do struktur Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego pośrednictwo pracy realizowane w publicznych służbach zatrudnienia, zarówno na poziomie powiatu jak i województwa, zostało poszerzone o świadczenie usług EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia), które realizowane są w oparciu o zasadę swobodnego przepływu pracowników w ramach Wspólnoty. Dla publicznych służb zatrudnienia oznaczało to realizację działań wychodzących poza ramy obowiązujące przy kierowaniu osób do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, które przez wiele lat były realizowane w oparciu o upoważnienia udzielane jednostkom kierującym przez ministra właściwego ds. pracy oraz stosowne umowy międzynarodowe.

Usługi EURES to międzynarodowe pośrednictwo pracy na terenie państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii, a do najważniejszych zadań należy informowanie o wolnych miejscach pracy, warunkach życia i pracy w tych krajach, jak również promocja mobilności na europejskim rynku pracy.

Zadania z zakresu udziału w sieci EURES, Samorząd Województwa Wielkopolskiego realizuje za pośrednictwem działających w ramach Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu doradców i asystentów EURES. W latach 2005-2009, zatrudnienie na tych

---

<sup>22</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r., op.cit., art.35, art.36.

stanowiskach w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu, wzrosło z 2 do 6 osób. W powiatowych urzędach pracy zadania EURES wykonują pośrednicy pracy ds. EURES<sup>23</sup>.

---

<sup>23</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r., op.cit., art. 99a.

## **VI. Działania podejmowane przez wielkopolskie publiczne służby zatrudnienia na rzecz regionalnego rynku pracy**

### **Aktywizacja bezrobotnych finansowana ze środków Funduszu Pracy**

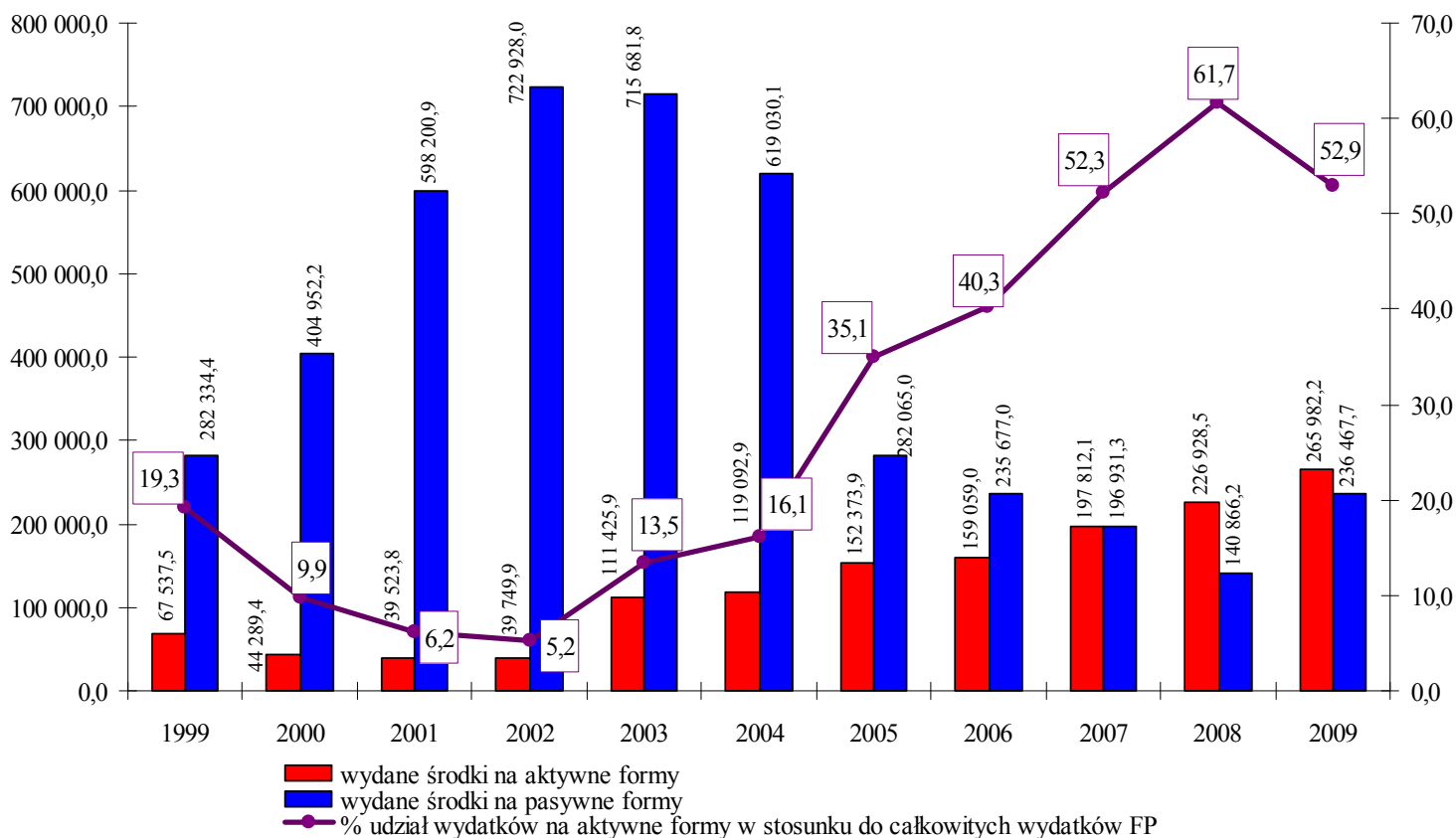
Publiczne służby zatrudnienia prowadzą liczne działania w obszarze rynku pracy, mające na celu zmniejszenie skutków bezrobocia rejestrowanego. Do ich zadań należy nie tylko pośrednictwo pracy, promocja przedsiębiorczości oraz pomoc merytoryczna i finansowa w podejmowaniu samozatrudnienia, poradnictwo zawodowe czy kierowanie osób zarejestrowanych do prac subsydiowanych, ale również pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w podnoszeniu i zdobywaniu nowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych, poprzez organizowanie szkoleń, staży i przygotowania zawodowego. W przypadku braku możliwości zaoferowania osobom bezrobotnym odpowiedniego zatrudnienia, powiatowe urzędy pracy dysponują możliwością wykorzystania pasywnych form pomocy, w tym zasiłków i innych świadczeń z tytułu bezrobocia.

Efektywna pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy przez publiczne służby zatrudnienia finansowana jest ze środków Funduszu Pracy. Corocznie powiatowe urzędy pracy dysponują środkami tego funduszu celowego, zarówno na finansowanie aktywnych, jak i pasywnych form (wypłata świadczeń) przeciwdziałania bezrobociu.

Od 1999 do 2006 roku w strukturze wydatków Funduszu Pracy w Wielkopolsce dominowały środki przeznaczone na zasiłki i inne świadczenia z tytułu bezrobocia. W latach 1999-2004 wydatki na pasywne formy przeciwdziałania bezrobociu stanowiły ponad 80% całkowitych wydatków Funduszu Pracy na ten cel. W 2005 i 2006 roku pula środków przeznaczonych na aktywizację osób bezrobotnych wzrosła, natomiast wydatki na zasiłki i inne świadczenia z tytułu bezrobocia zmalały. W 2007 roku wydatki Funduszu Pracy na aktywne formy stanowiły 52,3%, w 2008 roku – 61,7%, a w 2009 roku – 52,9% wszystkich wydanych w danym roku środków Funduszu Pracy.



Wykres 1. Środki Funduszu Pracy wydane na aktywne i pasywne formy przeciwdziałania bezrobociu w Wielkopolsce w latach 1999-2009 (w tys. zł)

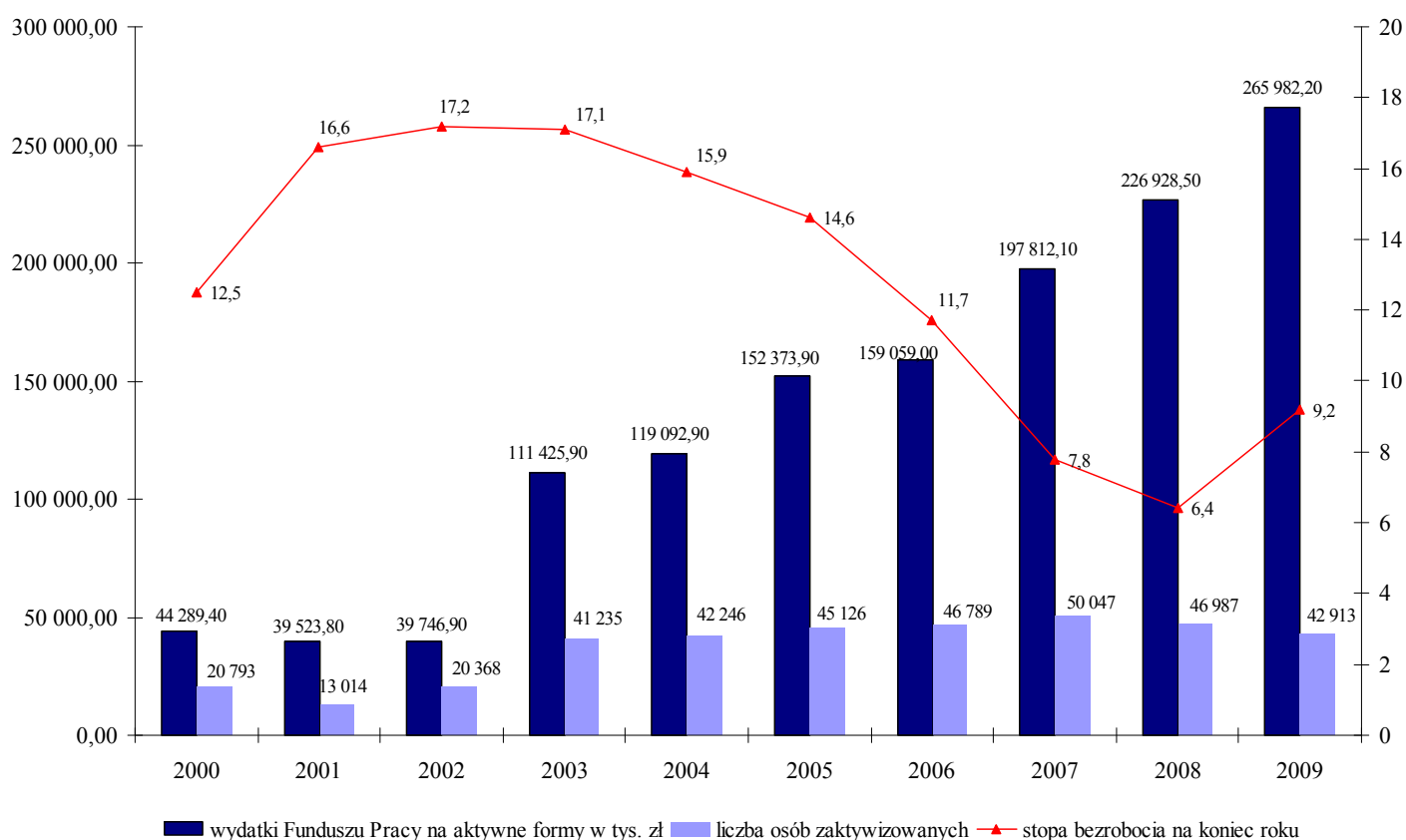


Wzrost środków przeznaczonych na aktywizację osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia oraz efektywne działania powiatowych urzędów pracy w tym zakresie na przestrzeni ostatnich lat, w tym szczególnie w latach 2003-2008, przyczyniły się do poprawy sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i obniżenia stopy bezrobocia. W 2009 roku, mimo że kwota środków wydanych na aktywizację wzrosła w stosunku do roku poprzedniego, z powodu spowolnienia gospodarczego, nastąpiło pogorszenie sytuacji na regionalnym rynku pracy, odczuwane poprzez zwiększone zwolnienia grupowe i zmniejszoną liczbę ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy, co w konsekwencji doprowadziło do zwiększenia bezrobocia rejestrowanego w regionie, a tym samym do wzrostu wydatków na formy pasywne.

Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem przez powiatowe urzędy pracy z województwa wielkopolskiego, w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, od

2002 roku systematycznie rosła. Najwięcej osób bezrobotnych, w stosunku do ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, tj. 51,4%, publiczne służby zatrudnienia zaktywizowały w 2008 roku. W 2009 roku, w wyniku pogorszenia sytuacji na regionalnym rynku pracy i licznych zwolnień grupowych, liczba bezrobotnych w Wielkopolsce znacznie wzrosła. Liczba osób uczestniczących w aktywnych formach wyniosła 42 913 osób, co stanowiło 32,1% ogółu osób zarejestrowanych jako bezrobotne.

Wykres 2. Wpływ wydatków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu na stopę bezrobocia w Wielkopolsce w latach 2000-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



W 2009 roku, mimo wzrostu wydatków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, zmalała liczba osób zaktywizowanych co wynika m.in. z tego, że samorzady powiatowe przeznaczyły większe środki finansowe Funduszu na droższe formy aktywizacji zawodowej, w tym na podjęcie działalności gospodarczej oraz na refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy. W 2009 roku powiatowe urzędy pracy w województwie wielkopolskim przyznały je prawie 9 tysiącom osób bezrobotnych i pracodawców, tj. o ponad 6% więcej niż w roku ubiegłym. Formy te dają 100% efektywność zatrudnieniową.

## **Programy i projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego**

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest instrumentem Unii Europejskiej, powołanym w 1957 roku i mającym na celu współfinansowanie działań krajów członkowskich w dziedzinie polityki zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich. Do podstawowych zadań EFS należy inwestowanie w rozwój kwalifikacji zawodowych obywateli państw Unii Europejskiej, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i promowanie równości szans w dostępie do rynku pracy.

Wraz z akcesją Polski do Unii Europejskiej w maju 2004 roku, nasz kraj zyskał możliwość korzystania ze środków EFS w ramach obszarów wsparcia które on obejmuje, tj. aktywnej polityki rynku pracy, przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, kształcenia ustawicznego, doskonalenia kadr gospodarki oraz zwiększania dostępu i uczestnictwa na rynku pracy osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji tj. kobiet, osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, mieszkańców terenów wiejskich, osób w wieku 15 – 24 lata oraz 50 – 64 lata.

W pierwszych latach członkostwa Polski w strukturach unijnych, tj. w latach 2004-2006, EFS przeznaczony był na realizację Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) i jednego z priorytetów Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Część środków z EFS przeznaczona została także na udział Polski w Inicjatywie Wspólnotowej EQUAL. Na lata 2007-2013 przewidziano realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), który jest największym w historii Unii Europejskiej programem współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Publiczne służby zatrudnienia zostały czynnie zaangażowane w proces wdrażania programów finansowanych ze środków unijnych.

### **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego oraz Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich**

W latach 2004 – 2006 Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu pełnił funkcję Instytucji Wdrażającej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich.

W ramach ZPORR Urząd odpowiedzialny był za wdrażanie trzech Działań:

- a) Działanie 2.1 *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie.*
- b) Działanie 2.3 *Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa.*
- c) Działanie 2.4 *Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi.*

Zgodnie z zatwierdzonym przez Instytucję Pośredniczącą (Wielkopolski Urząd Wojewódzki) końcowym sprawozdaniem z realizacji ZPORR, wartość środków Europejskiego Funduszu Społecznego, jaką wykorzystali Beneficjenci na realizację swoich projektów w Wielkopolsce, wyniosła blisko 57 mln złotych. Rezultatem podjętych w ramach programu działań było podniesienie lub zmiana kwalifikacji oraz objęcie usługami doradczymi ponad 38 tysięcy osób z terenu województwa wielkopolskiego. Zrealizowano również wiele projektów badawczych. Wśród projektodawców realizujących projekty w ramach ZPORR w regionie, przeważały firmy i instytucje szkoleniowe.

W SPO RZL projektodawcami były natomiast przede wszystkim powiatowe urzędy pracy, które oferowały wsparcie w ramach następujących Działań:

- a) Działanie 1.2 *Perspektywy dla młodzieży.*
- b) Działanie 1.3 *Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.*

Pomoc w ramach realizowanych w tym programie projektów, na którą przeznaczono blisko 133 mln złotych pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego, otrzymały prawie 53 tysiące osób bezrobotnych.

## **Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)**

W 2006 roku, z uwagi na doświadczenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu we wdrażaniu środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Zarząd Województwa Wielkopolskiego powierzył mu funkcję Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jako jedna z trzech instytucji w Polsce, WUP w Poznaniu odpowiada bezpośrednio za wdrażanie całości środków EFS przyznanych dla regionu na realizację projektów w ramach PO KL. Kwota środków przeznaczona na ten cel w latach 2007 – 2013 w województwie wielkopolskim wynosi 605 931 485,00 euro (z tego ponad 515 mln to środki unijne).

Projekty, jakie można realizować w Wielkopolsce w ramach PO KL muszą wpisywać się w następujące Priorytety:

- a) Priorytet VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* m.in.: wsparcie w postaci szkoleń, doradztwa oraz dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób

pozostających bez zatrudnienia zarówno zarejestrowanych, jak i niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.

- b) Priorytet VII *Promocja integracji społecznej* m.in.: pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz wsparcie instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej.
- c) Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki* m.in.: wsparcie szkoleniowe i doradcze dla pracowników i pracodawców, promocja innowacyjności i transferu wiedzy pomiędzy jednostkami naukowymi i przedsiębiorstwami.
- d) Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* m.in.: programy rozwojowe szkół, zwiększenie stopnia upowszechnienia edukacji przedszkolnej.

Do dnia 31 marca 2010 roku w ramach komponentu regionalnego PO KL w Wielkopolsce, zawarto ponad 1 200 umów na realizację projektów, na łączną kwotę blisko 600 mln złotych.

## **VII. Bezrobocie rejestrowane w województwie wielkopolskim. Tendencje zmian w latach 1999-2009**

### **Absolwenci na wielkopolskim rynku pracy**

Prowadzona od 2001 roku, przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, analiza sytuacji absolwentów wielkopolskich szkół ponadgimnazjalnych na regionalnym rynku pracy, niezmiennie wskazuje na niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb kadrowych pracodawców.

Największa liczba absolwentów na poziomie szkół średnich corocznie opuszcza licea ogólnokształcące, kończy edukację bez wyuczonego zawodu, z czego znaczny ich odsetek rejestrowany jest w powiatowych urzędach pracy jako osoby bezrobotne.

Na poziomie szkół średnich kształcących zawodowo, nadwyżkowe są niezmiennie takie profesje, jak kucharz małej gastronomii, mechanik pojazdów samochodowych, fryzjer, technik ekonomista, technik żywienia i gospodarstwa domowego czy technik mechanik.

Wyższe wykształcenie zwiększa co prawda szanse zatrudnienia, jednak o pozycji na rynku pracy decyduje w równej mierze jego profil. Dane statystyczne wskazują, że w wielkopolskich szkołach wyższych kształcą się przede wszystkim na kierunkach tanich, które nie wymagają kosztownych laboratoriów i nowoczesnego wyposażenia. W kształceniu akademickim w regionie dominują kierunki humanistyczne, pedagogiczne, społeczne, administracyjne i ekonomiczne. Można tym samym wskazać zawody nadwyżkowe, w których kształcą się na takich kierunkach, jak zarządzanie, pedagogika czy administracja.

Zharmonizowanie kierunków kształcenia z zapotrzebowaniem na przedstawicieli konkretnych zawodów jest procesem trudnym, gdyż kilkuletni cykl kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych wymaga przeprofilowania i nie zawsze jest w stanie nadążać za bardzo szybkimi i dynamicznymi zmianami na rynku pracy. Istnieją jednak w rozwoju gospodarki, a co za tym idzie w strukturze popytu na rynku pracy pewne tendencje które pozwalają prognozować zapotrzebowanie na przedstawicieli konkretnych specjalności.

Przygotowywane cyklicznie przez WUP w Poznaniu raporty dotyczące relacji szkolnictwa i rynku pracy, stanowią istotną wskazówkę, zarówno dla instytucji podejmujących decyzje dotyczące systemu edukacji ponadgimnazjalnej w Wielkopolsce, władz samorządowych, jak i samych uczniów, studentów i ich rodziców, o sytuacji

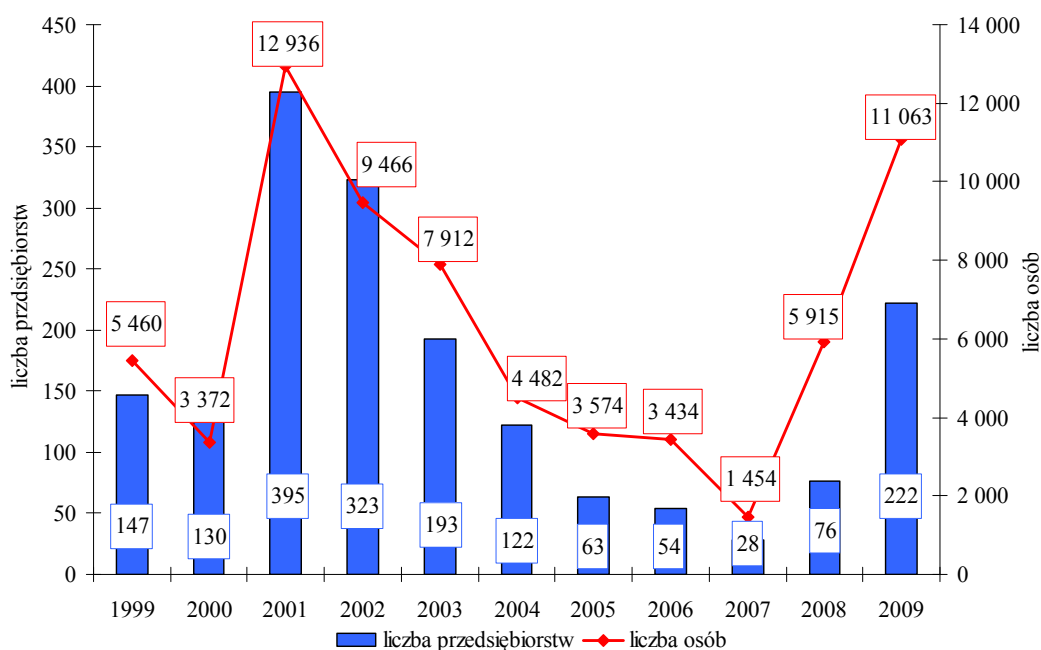
absolwentów poszczególnych typów szkół i kierunków kształcenia na rynku pracy i wielkościach zapotrzebowania pracodawców na pracowników w regionie<sup>24</sup>.

### Zwolnienia grupowe i oferty pracy

Zmiany zachodzące na rynku pracy mają wpływ przede wszystkim na wzrost bezrobocia rejestrowanego w Wielkopolsce, a szczególnie zwolnienia grupowe z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz popyt na pracowników i jego wahania.

Na przestrzeni ostatnich 11 lat, w województwie wielkopolskim wystąpiły znaczne zmiany pod względem liczby zgłoszonych i dokonanych zwolnień grupowych. Począwszy od roku 2001, kiedy nastąpił ponad trzykrotny wzrost zgłoszonych zwolnień w stosunku do roku poprzedniego, występował stały, trwający do 2007 roku, spadkowy trend pod względem liczby pracodawców zgłaszających zwolnienia oraz liczby pracowników objętych zwolnieniami grupowymi. W 2008 roku wzrosła liczba zarówno zgłoszonych, jak i dokonanych zwolnień pracowników. W 2009 roku nastąpiło największe nasilenie zgłoszeń zwolnień grupowych i według stanu na koniec grudnia, pracowników objętych zamiarem zwolnień było 11 063, a 8 730 osób straciło pracę.

Wykres 3. Zgłoszone zwolnienia grupowe w Wielkopolsce w latach 1999-2009 (stan na koniec grudnia danego roku)

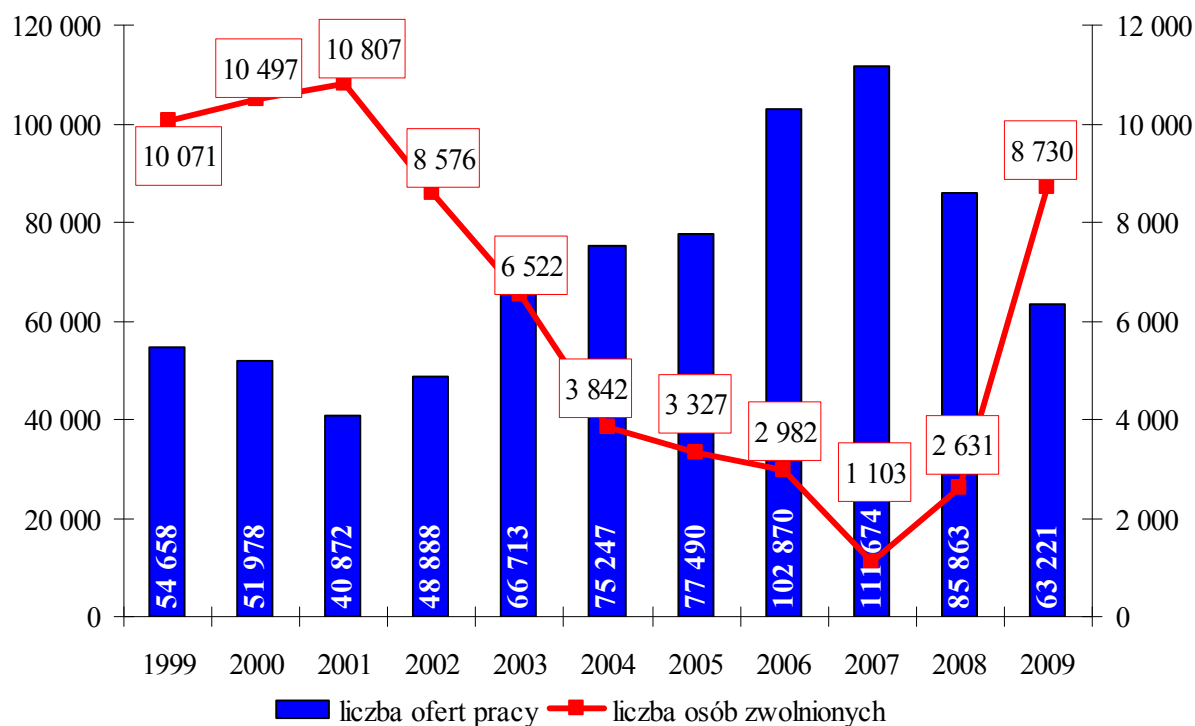


<sup>24</sup> Raporty dotyczące sytuacji absolwentów na wielkopolskim rynku pracy w poszczególnych latach dostępne są na stronie internetowej Urzędu: [www.wup.poznan.pl](http://www.wup.poznan.pl), w zakładce Działania Rynku Pracy/Opracowania i analizy.

Największych zwolnień grupowych pracowników w latach 2008-2009 w Wielkopolsce, dokonano w branżach związanych z eksportem, w tym przede wszystkim w branży motoryzacyjnej, budowlanej, odzieżowej, meblarskiej oraz w sektorze produkcji maszyn, silników, sprzętu AGD.

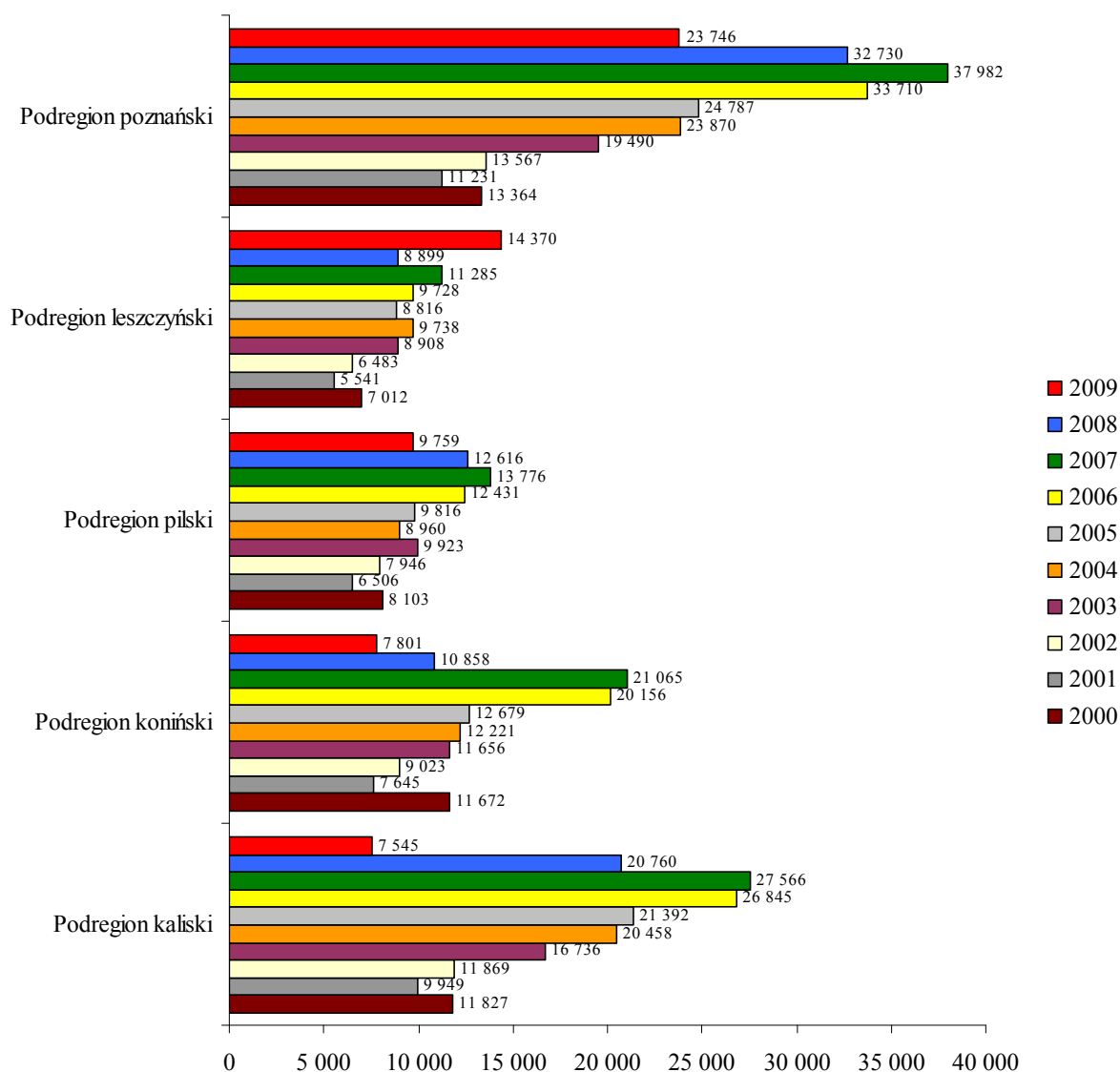
Z kondycją przedsiębiorstw oraz poziomem dokonywanych zwolnień, wiąże się zapotrzebowanie pracodawców na pracowników. W latach 1999-2009 liczba ofert pracy, jakie wpływały od pracodawców do powiatowych urzędów pracy, była niemal odwrotnie proporcjonalna do wielkości dokonywanych zwolnień pracowników. W latach 2001-2007 liczba ofert pracy dostępnych w powiatowych urzędach pracy systematycznie rosła. W 2007 roku pracodawcy zgłosili najwięcej, tj. 111 674 oferty zatrudnienia, czyli niemal trzykrotnie więcej niż w roku 2001. Od 2008 roku, w wyniku spowolnienia w światowej gospodarce, które widoczne było również w rodzimych przedsiębiorstwach, liczba ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy Wielkopolski ulegała spadkowi i w 2009 roku była mniejsza o ponad 43% w porównaniu do roku 2007.

Wykres 4. Dokonane zwolnienia grupowe oraz oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy w województwie wielkopolskim w latach 1999-2009 (stan na koniec grudnia danego roku)





Wykres 5. Liczba ofert pracy wg podregionów Wielkopolski w latach 2000-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



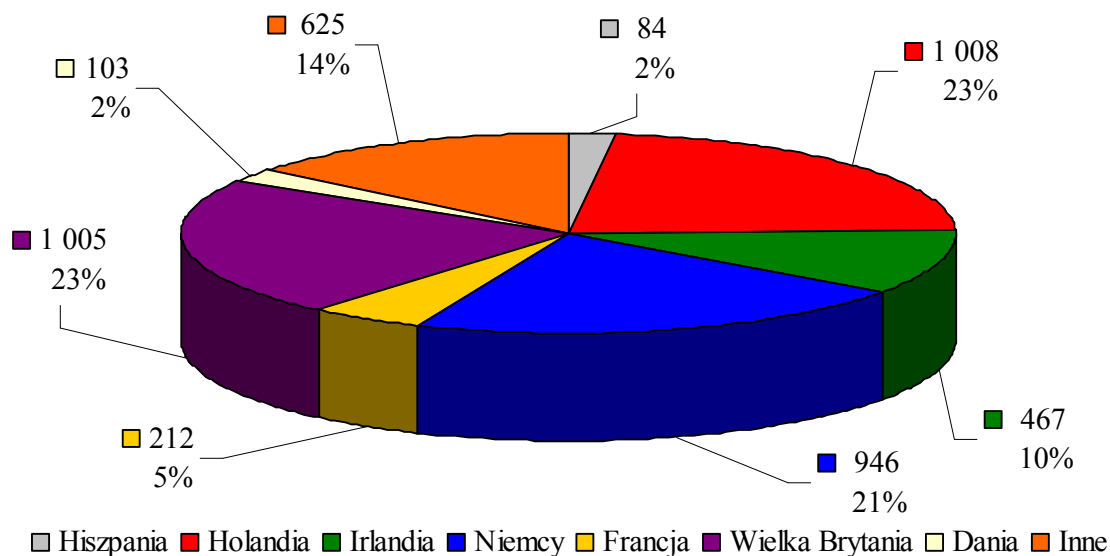
## Migracje zarobkowe

W 2009 roku w wielkopolskich powiatowych urzędach pracy zarejestrowało się 4 321 osób, które wróciły do kraju z zagranicy. Od października do grudnia 2008 roku takich osób było 129<sup>25</sup>.

Kraje, z których powróciła największa liczba osób, to przede wszystkim Wielka Brytania, Niemcy i Holandia.

<sup>25</sup> WUP w Poznaniu prowadzi statystyki rejestracji bezrobotnych po powrocie z emigracji od października 2008 roku, zgodnie z wytycznymi MPiPS.

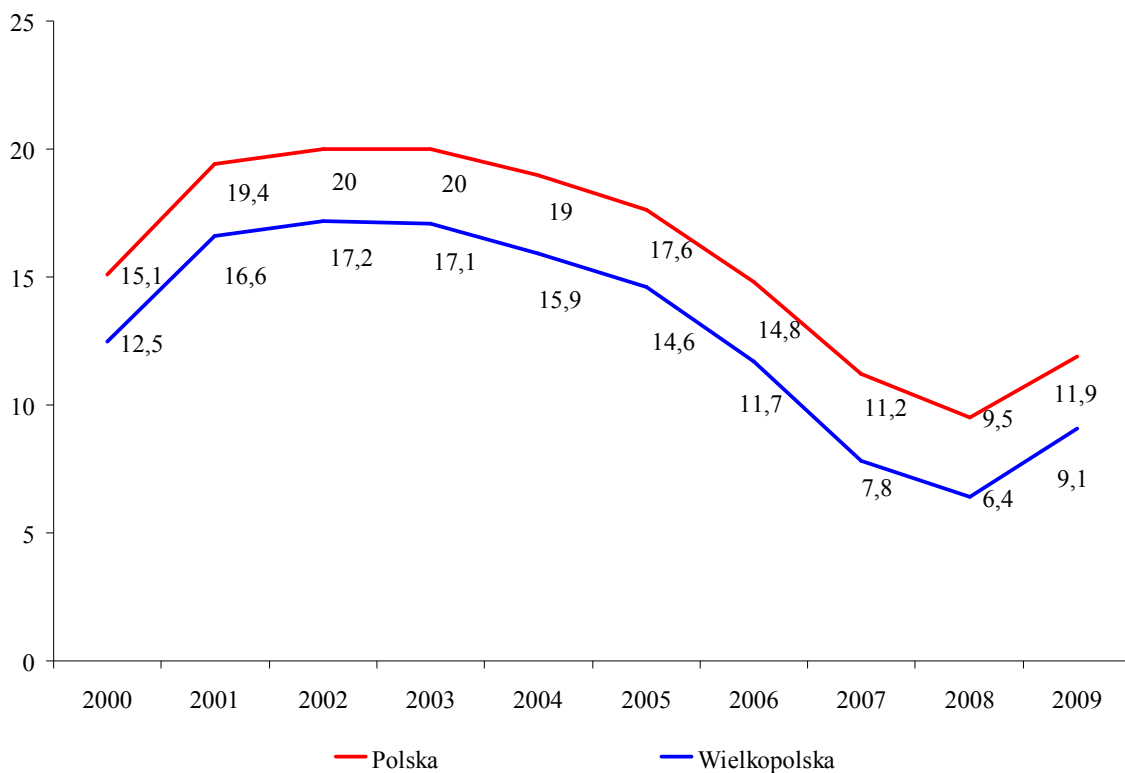
Wykres 6. Liczba i udział procentowy osób, które zarejestrowały się w powiatowych urzędach pracy w Wielkopolsce po powrocie z zagranicy w okresie od października 2008 r. do grudnia 2009r., według kraju pobytu



### **Wielkość bezrobocia rejestrowanego w Wielkopolsce**

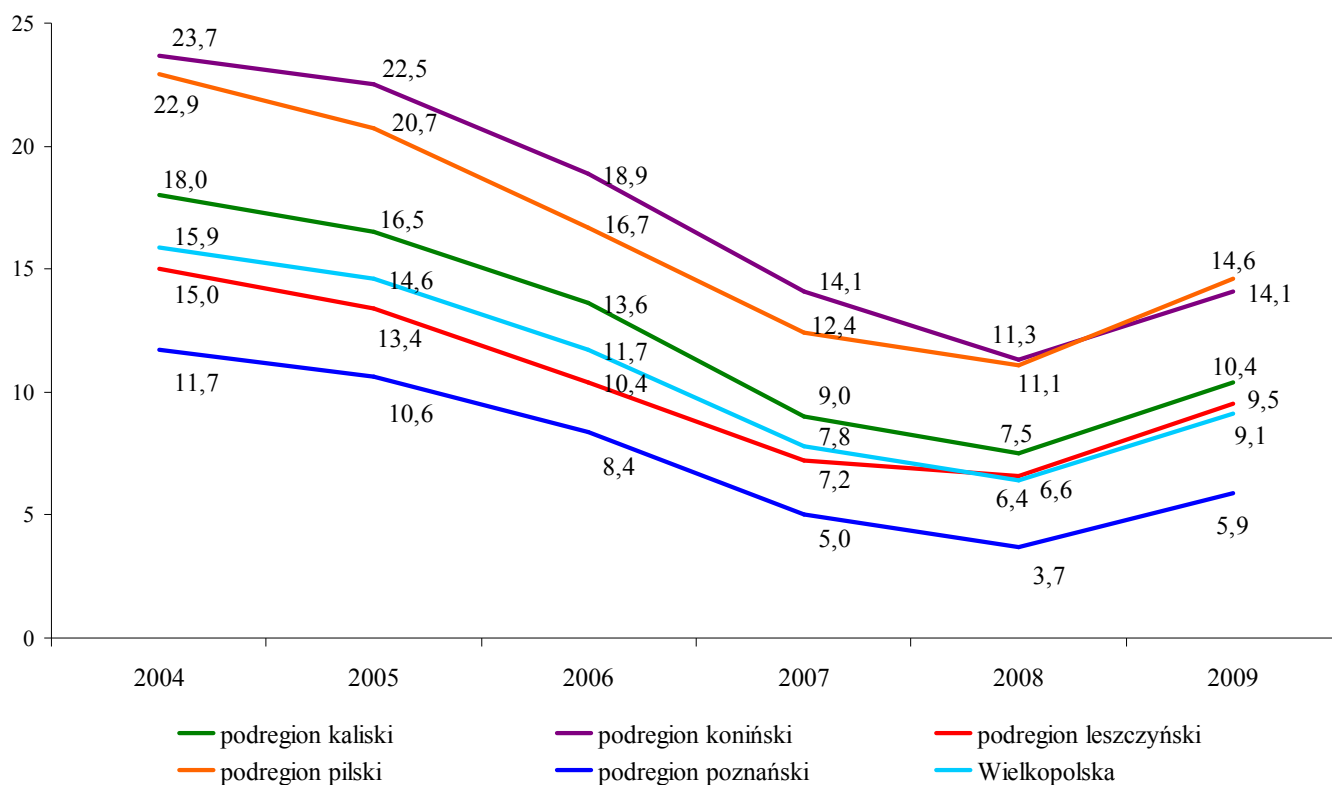
Ostatnia dekada to okres dynamicznych przemian, jakie nastąpiły w obszarze rynku pracy. Najwyższą stopę bezrobocia w analizowanym okresie, zarówno w kraju, jak i w województwie wielkopolskim, odnotowano w 2002 roku, tj. odpowiednio 20% i 17,2%. Od tego momentu w statystykach następował systematyczny i znaczny spadek bezrobocia, aż do roku 2008, wówczas stopa bezrobocia w Wielkopolsce wyniosła 6,4%, uzyskując tym samym najniższą wartość na przestrzeni lat 2000-2009. Przez cały ten okres województwo wielkopolskie znajdowało się w czołówce województw o najniższym poziomie bezrobocia, a od maja 2007 roku do listopada 2009 roku, Wielkopolska zajmowała pierwsze miejsce w kraju pod względem najniższej stopy bezrobocia. Spowolnienie gospodarcze, które na świecie odczuwalne było od 2007 roku, dotknęło województwo wielkopolskie w IV kwartale 2008 roku, w wyniku czego następowało pogorszenie sytuacji gospodarczej na terenie naszego regionu, co spowodowało znaczny wzrost bezrobocia rejestrowanego.

Wykres 7. Stopa bezrobocia w Wielkopolsce na tle kraju w latach 2000-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



We wszystkich podregionach Wielkopolski do roku 2008 stopa bezrobocia charakteryzowała się tendencją spadkową, natomiast od 2009 roku następował jej wzrost na wszystkich lokalnych rynkach pracy województwa. Na przestrzeni lat 2004-2009 podregion poznański wyróżniał się w Wielkopolsce pod względem najniższej stopy bezrobocia. Do końca roku 2008 najwyższą stopą bezrobocia charakteryzował się podregion koniński, a w 2009 roku podregion pilski.

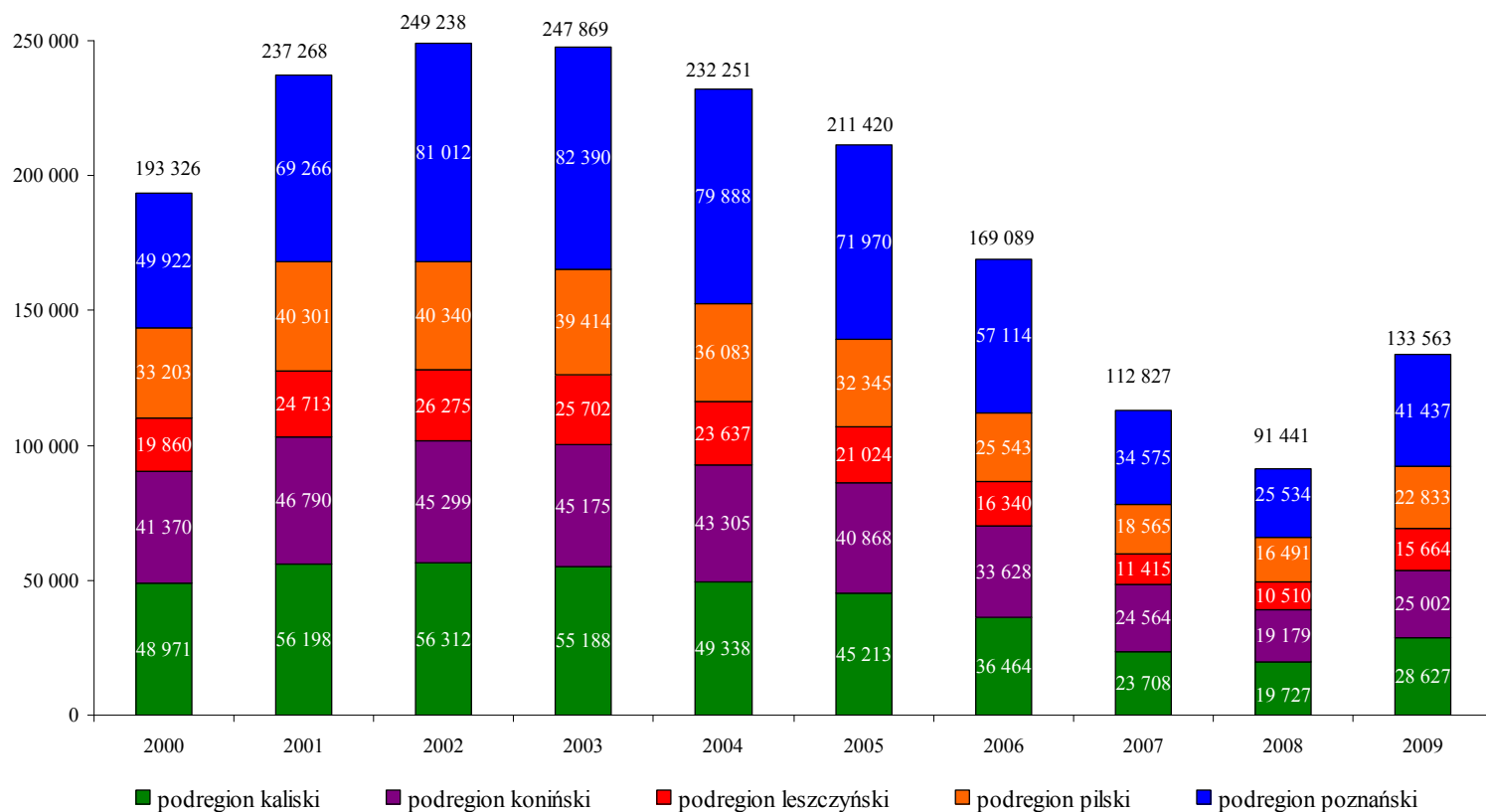
Wykres 8. Stopa bezrobocia w podregionach Wielkopolski w latach 2004-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



Na koniec 2000 roku w powiatowych urzędach pracy w Wielkopolsce zarejestrowanych było 193 326 osób pozostających bez zatrudnienia. Liczba ta do 2002 roku sukcesywnie rosła i osiągnęła wówczas poziom 249 238. W latach 2003-2008 systematycznie malała, z 247 869 osób w 2003 roku, do 91 441 osób na koniec 2008 roku.

Załamaniem pozytywnych trendów nastąpiło w 2009 roku, kiedy to liczba osób bezrobotnych wzrosła do 133 563, tj. o 42 122 osoby więcej niż w roku 2008, który charakteryzowały najniższe wartości w całym badanym okresie.

Wykres 9. Liczba bezrobotnych w Wielkopolsce i podregionach Wielkopolski w latach 2000-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



W styczniu i lutym 2010 roku, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego nadal wzrastała i osiągnęła poziom na koniec lutego 151 292 osoby. Od miesiąca marca nastąpił spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy i na koniec kwietnia tego roku wyniosła ona 141 769 osób.

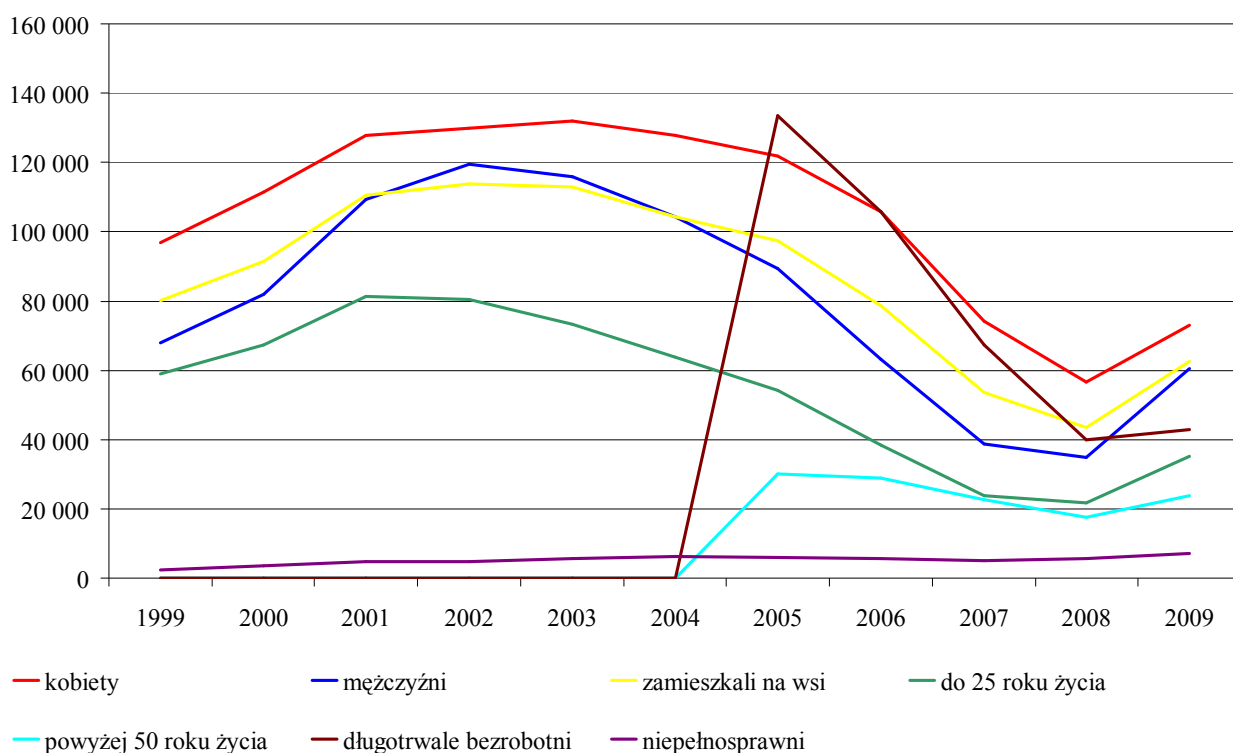
### **Bezrobotni według wybranych kategorii, wykształcenia, wieku, czasu pozostawania bez pracy**

W latach 1999-2009 następowały zmiany w strukturze bezrobocia w województwie wielkopolskim. Niezmiennie bezrobocie na regionalnym rynku pracy w dużym stopniu dotyczy kobiet. Na przestrzeni omawianych lat, liczba bezrobotnych kobiet systematycznie spadała, jednak ich odsetek w całej populacji bezrobotnych zwiększał się. Ponadto, we wszystkich analizowanych latach kobiety stanowiły ponad 50% w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych.

Długotrwałe bezrobocie<sup>26</sup> to problem dotyczący również znacznego odsetka osób bezrobotnych na regionalnym rynku pracy. W 2005 roku osoby te stanowiły ponad 63% ogółu bezrobotnych, jednak do roku 2009 odsetek ten zmniejszył się o połowę. Liczba osób długotrwałe bezrobotnych w 2009 roku, w porównaniu do roku 2005, zmniejszyła się ponad trzykrotnie.

W latach 1999-2009 utrzymywał się wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców obszarów wiejskich. Nie malał on mimo projektów realizowanych ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przeznaczonych na aktywizację tej grupy osób.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych według wybranych kategorii w Wielkopolsce w latach 1999-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)

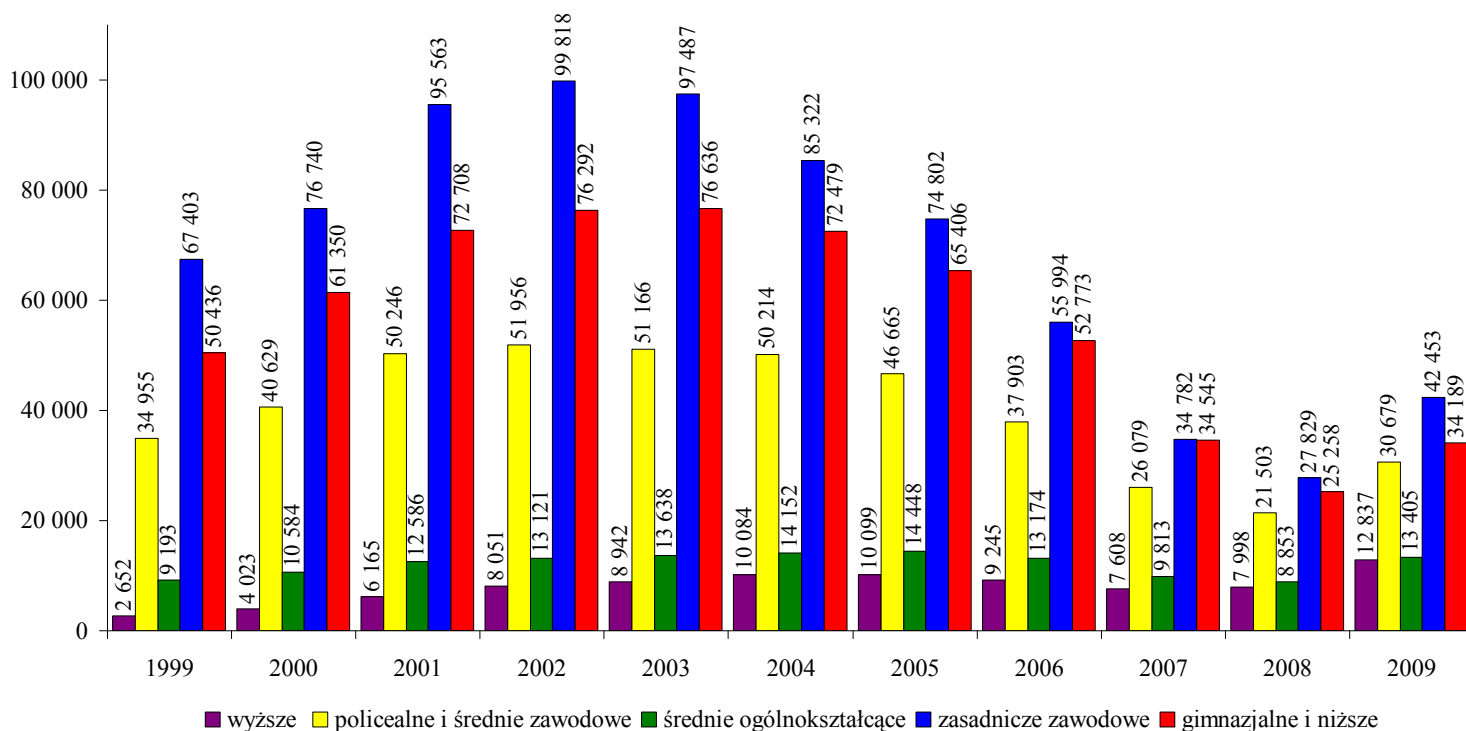


W strukturze bezrobocia pod względem wykształcenia, przez ostatnich 11 lat dominowały osoby z najniższym wykształceniem tj. gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Pozytywnym trendem jest spadek ich udziału procentowego w całej populacji bezrobotnych na przestrzeni omawianych lat. W porównaniu z rokiem 1999, odnotowano natomiast znaczny wzrost udziału w ogóle bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym, chociaż ich liczba zmniejszała się, z 10 099 w 2005 roku do 7 998 w roku 2008.

<sup>26</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r., op.cit., art.2 ust.1 pkt.5 - bezrobotny długotrwałe – to bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych – według ww. definicji dane statystyczne są zbierane przez urzędy pracy od 2005 roku.

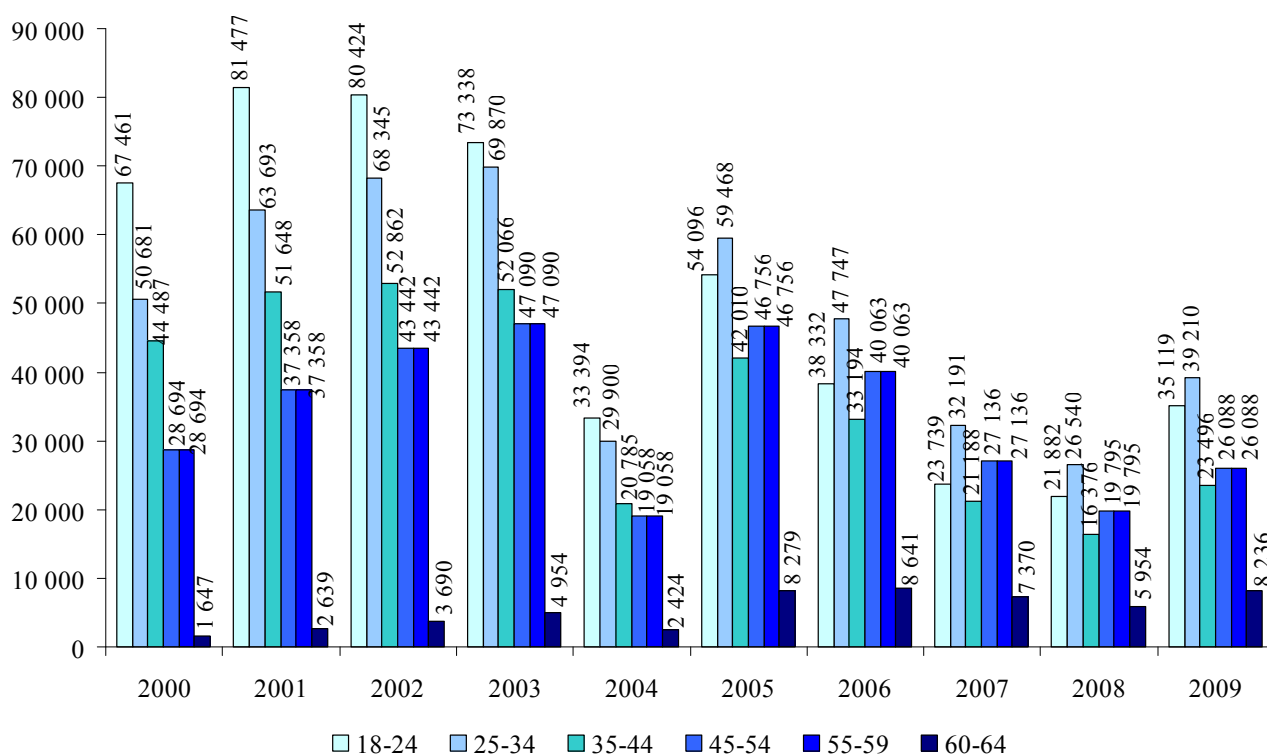
W 2009 roku nastąpił znaczący przyrost liczby bezrobotnych osób posiadających wyższe wykształcenie i w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego zarejestrowanych wówczas było 12 837 osób posiadających dyplom uczelni wyższej.

Wykres 11. Liczba bezrobotnych według wykształcenia w Wielkopolsce w latach 1999-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



Struktura bezrobotnych według kryterium wieku wskazuje, że na przestrzeni ostatnich lat, w szczególnie trudnej sytuacji na regionalnym rynku pracy znajdowały się osoby młode. Najliczniejszą, ze względu na wiek, grupę bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy Wielkopolski stanowią osoby w przedziale wiekowym 18-24 lata oraz 25-34 lata. W żadnej innej grupie wiekowej, w latach 1999-2009, bezrobocie nie wzrastało tak gwałtownie. Szczególnie duży wzrost liczby bezrobotnych w tych przedziałach wiekowych, w stosunku do roku poprzedniego, widoczny jest w 2005 i 2009 roku. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w tym, że osoby młode mają duże problemy z podjęciem pierwszej pracy, bowiem w wyniku osłabienia gospodarczego, które odczuwalne jest od IV kwartału 2008 roku, przedsiębiorcy tworzą mniej nowych miejsc pracy, niechętnie też zatrudniają osoby nie posiadające doświadczenia zawodowego. Niezwykle istotny jest także fakt, iż oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych nie odpowiada na potrzeby pracodawców, tym samym młodzi ludzie podejmują naukę na kierunkach, które nie odpowiadają na popyt na rynku pracy.

Wykres 12. Liczba bezrobotnych wg wieku w Wielkopolsce w latach 2000-2009 (stan na 31 grudnia danego roku)



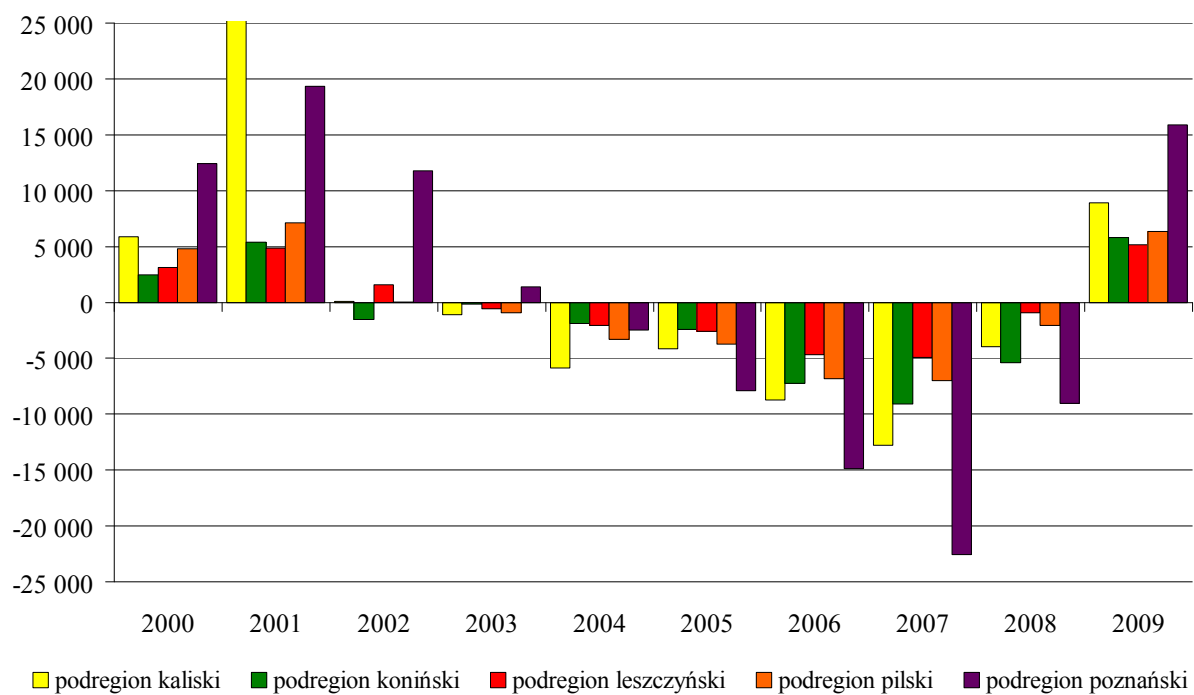
## Płynność rynku

W latach 2000-2009 łączna liczba osób, które zarejestrowały się jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego wyniosła 2 169 647, natomiast w tym samym czasie wyrejestrowały się 2 200 723 osoby.

W latach 2000-2002 osoby nowo rejestrujące się przeważały nad wyrejestrowanymi we wszystkich podregionach województwa wielkopolskiego. W latach 2002-2003 różnice te we wszystkich podregionach, oprócz poznańskiego, znacząco zmalały i nastąpiła przewaga odpływu nad napływem. Poczynając od roku 2004 występowała przewaga osób wyłączonych z ewidencji nad nowo zarejestrowanymi we wszystkich podregionach. Różnica ta systematycznie pogłębiała się, osiągając najwyższą wartość w 2007 roku, w podregionie poznańskim. Rok 2009 przyniósł ponownie, bardzo znaczącą przewagę osób rejestrujących się nad wyrejestrowanymi z powiatowych urzędów pracy w Wielkopolsce.



Wykres 13. Różnica między napływem a odpływem bezrobotnych w latach 1999-2009 w podregionach województwa wielkopolskiego



## **VIII. Podsumowanie**

Publiczne służby zatrudnienia w Wielkopolsce, w wyniku dynamicznie zmieniającej się sytuacji na regionalnym rynku pracy, uległy w ostatnim dwudziestolecu licznym przeobrażeniom strukturalnym, organizacyjnym i funkcjonalnym. Prawie pięćdziesiąt lat gospodarki nierynkowej, dokonana następnie transformacja ustrojowa i gospodarcza oraz szybko postępujące zjawisko globalizacji, przyczyniły się do wprowadzenia nowych usług a także podjęcia wielu nowych zadań przez publiczne służby zatrudnienia w obszarze rynku pracy i polityki zasobów ludzkich w regionie.

Reforma administracyjna kraju i utworzenie województwa wielkopolskiego, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i otwarcie nowych rynków pracy dla pracowników z krajów Europy Środkowej, osłabienie gospodarcze, to główne przyczyny znaczących zmian, jakie dokonywały się w obszarze bezrobocia w Wielkopolsce na przestrzeni lat 1999-2009. Szczególnie widoczna jest cykliczność bezrobocia, związana ze zmianami koniunktury gospodarczej. Zmniejszony popyt wewnętrzny na towary i usługi, przyczyniający się do spadku produkcji, powoduje spadek zapotrzebowania na pracę. Najbardziej dotkliwym tego przejawem są liczne zwolnienia grupowe i wzrost liczby osób rejestrujących się w urzędach pracy. W Wielkopolsce sytuacja taka miała miejsce w latach 2000-2003, jednak wraz z akcesją Polski do UE w 2004 roku oraz poprawą ogólnej sytuacji gospodarczej, uległa ona pozytywnym zmianom.

Akcesja Polski do Unii Europejskiej wiązała się również z wprowadzeniem zmian w publicznych służbach zatrudnienia. Stały się one członkiem sieci Europejskich Służb Zatrudnienia – EURES, jak również przydzielono im zadania z zakresu obsługi unijnych programów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (ZPORR, SPO RZL, PO KL). Powiatowe urzędy pracy, oprócz możliwości korzystania ze zwiększonej puli środków Funduszu Pracy na aktywizację bezrobotnych zyskały tym samym możliwość podejmowania, w ramach programów finansowanych ze środków UE, efektywnych działań na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia oraz poszukujących pracy. Mają one również na celu wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego pracowników, zwiększenie szansy na utrzymanie się na rynku pracy, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, w tym wdrażanie idei ustawicznego kształcenia przez całe życie, upowszechnianie edukacji przedszkolnej, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego, promocję i wspieranie idei samozatrudnienia oraz pomoc pracodawcom.

Pod koniec 2008 i w 2009 roku nastąpiło ograniczenie zatrudnienia i wzrost bezrobocia w województwie wielkopolskim spowodowane zmniejszeniem produkcji i licznymi zwolnieniami z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Zaistniała na rynku pracy niekorzystna sytuacja, wymaga od publicznych służb zatrudnienia podejmowania zdecydowanych i skutecznych działań łagodzących związane z nią zjawiska w obszarze regionalnej polityki zatrudnienia. Efektywnym elementem wsparcia w sytuacji spowolnienia gospodarczego, jest pomoc dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w podnoszeniu ich kwalifikacji, poprzez organizację szkoleń między innymi w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Publiczne służby zatrudnienia podejmują również działania mające na celu promocję i wsparcie merytoryczne oraz finansowe dla osób planujących założyć własną działalność gospodarczą. W dobie wzrastającego bezrobocia i trudnej sytuacji wielu pracodawców, wspieranie postaw przedsiębiorczych jest szczególnie istotne dla właściwego funkcjonowania rynku pracy.

Publiczne służby zatrudnienia w celu złagodzenia negatywnych konsekwencji wynikających ze wzmożonej ilości zwolnień grupowych w 2009 roku, zastosowały nowe narzędzia wsparcia zarówno pracodawców, jak i zwalnianych pracowników. Pomoc pracodawcom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana jest w oparciu o Ustawę z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. 2009 Nr 125, poz. 1035), która jest częścią rządowego pakietu antykryzysowego.

Kolejnym narzędziem zastosowanym przez publiczne służby zatrudnienia w celu złagodzenia skutków spowolnienia gospodarczego jest pomoc pracownikom, którzy stracili pracę wskutek zmian zachodzących w światowej strukturze handlu, obejmująca wsparcie w ramach Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, który jest instrumentem finansowym Unii Europejskiej.

Spowolnienie gospodarcze i związany z tym utrudniony dostęp podmiotów gospodarczych do kredytów, niekorzystnie wpłynęły na sytuację w Wielkopolsce. W celu złagodzenia negatywnych zjawisk w obszarze regionalnego rynku pracy, publiczne służby zatrudnienia, wykorzystując środki krajowe i fundusze unijne, będą kontynuowały realizację działań mających przyczynić się do złagodzenia negatywnych skutków wzrastającego bezrobocia w województwie wielkopolskim.

Efektem tych działań jest odnotowywany już spadek bezrobocia oraz wzrost liczby ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy województwa

wielkopolskiego, a także realny wzrost produktu krajowego brutto w 2009 roku o 1,8% w porównaniu z 2008 rokiem (w cenach stałych roku poprzedniego)<sup>27</sup>.

---

<sup>27</sup> Główny Urząd Statystyczny, *Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie zaktualizowanego szacunku PKB za 2009 r.*, Warszawa, 22.04.2010r.